

Népek szövetségét a Népszövetség helyett

A farkas és a bárány. Japán és Kína. Az éhes fenevad fel akarja falni a jámbor állatot s fel fogja falni. Hiába mondja ez, hogy ártatlan, hogy nem is akar véteni ellene, a kegyetlen ordas ráfogja, hogy zavarja a vizeit.

S a szegény Kína, az évezredek kultúrája, aki sokszáz milliós népe ellenére — hálá a wilsoni önrendelkező jognak — pillanatára sem lehet a magáé, s a mások kapzsisága és erőszaka miatt belső háborúskodások halálra sebzett áldozata, a fenevad csattogó fogai ellen csak szálnalmas bégetéssel, s némi harcias öklendezéssel védekezik, mint Seguin ur kecskéje erdők szabadján a rátámadt farkassal, a biztos pusztulás tudatában.

S most a falánkság, az erőszak rátámad. S a többiek nem azért engedik, hogy ragadozzon, — pedig tudják, hogy tilalmas, hogy bűn, hogy kötés ellen való — mivel Japán többszörösen paktum-szegő és az erkölcsi törvények, a világrend és a humanizmus cinikus megsértője, hanem azért, mivel a saját bőrüket féltik és egymás ellen agyarkodnak. Hiszen, ha Amerika tudná, hogy flottájával összezuhajta régi, halálos ellenségét, aki uraságát a Csendes Óceánon zavarja és emberfölségével el akarja árasztani birodalmát, de hogy nem ugrott volna rá az első pillanatban! De mikor ott a brit oroszlán is, bár a valuta kincz tuskájával a talpában, akinek szintén nem közbömbös a kínai bárány sorsa, s a francia „tigris”, akinek imperializmusa és Indokínája erősebb, Japán felé hajlik s a muszka medve, aki bolsevista mancsát esetleg a szovjetgyűlölő yankee husába vágja.

S így valamennyi álszent szemforgatással, mintha kétségbe volnának esve a szerencsétlen Kína és a még szerencsétlenebb Népszövetség és a legszerencsétlenebb béke sorsa miatt, sá-pítognak, jajgatnak, sziszegnek, morognak, üvöltenek, kérnek, fenyegetnek, handabandáznak, halandzsálnak, de akcióba nem lépnek, közös frontot nem csinálnak, a megtámadott becsületet meg nem védik, a vérontó, tömegpusztító, isztentelen és embertelen háborút meg nem akadályozzák.

Japán óriási bünt követelt el, amikor — ha érdekei, jogai állítólagos tudatában is — tekintet nélkül népszövetségi és Kellogg-ománnyra ki nem használta a békés elintézés minden rendelkezésre álló lehetőségét.

De ha Japán brutális, kegyetlen és barbár, amikor önző kalmárdekeket áttör a béke pecsétjét, micsoda minősítés illeti meg azt a fórumot, mely elveit, hivatásait, köteleit, fogadalmát és határozatait megtagadva, utat enged a háfázatát megtagadva, utat enged a szentségtörésnek, a háboru borzalmának? Szabad volt-e a Népszövetségnek megengedni, hogy csak egy ember is elhulljon, egy épület is lángboruljon, egy falu népe is földönfutóvá legyen új háboru miatt? Nem kellett volna-e azonnal, elszántan, egységes akarattal megragadni és leteperni a gonosz szándékot, mely vélt, vagy valódi jogát ágyuval, lángvetővel, bombákkal kívánta szolgálni? Mi ez a szálnalmas és szegénytelen téllenség és tehetetlenség, mint a legördítőbb, a legcsufabb csőd, ami csak erkölcsi intézményt érhet, mint a legfájdalmasabb, a legkínosabb kiábrándulás, ami a békességet áhító emberiséget érthette?

Jóvátétel, leszerelés, Páneurópa, micsoda üres, handabanda szölamok, mikor Sanghajban dörögnek az ágyuk, sebesültek jajgatnak, s megrémült lakók ezrei riadtan, nyomorultan menekülnek? Japáneurópa, ez lesz a sorsunk, ha Népszövetség és békepaktumokon túl tovább dühönghet, s az egész kultúrát magával sodorhatja az új háboru diktatúrája.

A csődbejutott Népszövetség első kötelessége, hogy felszámoljon, s a világ sorsát azok intézzék tovább, akik igazán akarják a békét. Népszövetség helyett teremtsék meg a népek szövetségét.

Az új világháboru küszöbén

Amerika és Anglia demarsot intéztek a japán kormányhoz

A világsajtó ugyanolyan hangon ír, mint 1914-ben

Nankingot nehéz tűzérség bombázza

Páris, február 2.

A sanghaji események élénken foglalkoztatják az összes diplomáciai köröket, a világsajtónak pedig főtárgyát képezik. A lapok általában tartózkodnak attól, hogy a távol Keleten zajló véres eseményeket túlzottan sötét színekben tüntessék fel. Ennek ellenére azonban a világ vezető lapjai nem palástolják azt a meggyőződésüket, hogy

a japán—kínai kirobbanásoknak kiszámíthatatlan és előreláthatatlan következményük lehet egész Európa sorsára

Újabb jelentések a keleti frontról

Az Egyesült Államok kormánya továbbra is jólszervezett haderőket koncentrált a keleti vizekre. Egy washingtoni hivatalos nyilatkozat szerint Pratt admirális az amerikai flotta parancsnoka utat-

nézve.

A lapok egyrésze azt tanácsolja, hogy mielőtt bármilyen nagyhatalom közbelépne, vegye alaposan fontolóra eljárását, mert egy ilyen idegen beavatkozás esetleg csak súlyosbíthatná az amugy is pégletekig feszült helyzetet.

Az egész világon egyébként a legnagyobb türelmetlenséggel várják a népszövetség döntését, amely, ha nem is fogja véglegesen megszüntetni a viszályt, de végre tiszta helyzetet fog teremteni a japán—kínai konfliktus zavaros és egyre fenyegetőbbé váló kérdésében.

Admirális Taylor, az Egyesült Államok ázsiai flottájának parancsnokát, hogy Sanghajba menjen. Ezzel egyidejűleg négy újabb angol torpedónaszád, a mely Kínából jött, váratlanul parancsot

kapott, hogy azonnal Singapore felé vegye útját.

A kora reggeli órákban egyébként a harcok újból kiújultak Sanghajban. Mintegy 100 méterre az angol konzuláttól, ahol tudvalevőleg a békéltető tárgyalások folytak, több kínai és japán csapat összeütközött.

A Reuter távirati ügynökség jelentése szerint a japán hadihajók hétfőn este váratlanul megkezdték Nanking bombázását. A japán offenzíva híre Londonban óriási feltűnést keltett. Ez a jelentés tudvalevőleg azután érkezett meg, miután Japán formális ígéreteket tett, hogy az előrenyomulást beszünteti. Félhivatalos uton érkező jelentések arról számolnak be, hogy Nanking előtt hét japán hadihajó vetett horgonyt. A városban elrendelték az ostromállapotot. A nagyhatalmak minden valószínűség szerint csapatokat fognak kirendelni Nanking város megvédésére.

Sanghajban tovább forrongnak az események

A hétfői nap folyamán újabb angol és amerikai haderők érkeztek Sanghajba. Hozzávetőleges számítás szerint

szerdáig 12 ezer főre rugó csapatot fogja megszállni a nemzetközi zónát.

Ez a haderő angol és amerikai katonákból áll. A japán és kínaiak közötti összecsapások egész nap tartottak, az ütközetek azonban nem voltak olyan véres kimenetelűek, mint az utóbbi napok harcai. A japán csapatok parancsnoka engedélyt kért a francia hatóságoktól, hogy megszállhassa a francia zónát. Kérését azzal indokolta, hogy az itt lakó japánokat kívánja megvédeni a kínai támadásokkal szemben. A francia hatóságok ezt a kérést visszautasították és felszólították a japán katonai parancsnokot, hogy azonnal ürítse ki a francia nemzetközi zónát. Ezekben a területeken egyébként megtiltották a lakosságnak, hogy éjszaka az utcákon mutatkozzék.

Washingtonba távirat érkezett, a Nankingba kirendelt amerikai hajóraj parancsnokságától, amely megerősíti azt a híradást, hogy a japánok megkezdték Nanking bombázását.

Az első tíz — mondja a távirat — csak jeladás kíván lenni a további ütközetekre. Az amerikai hajóraj csak nagy nehézséggel tudott kijutni a bombázás területéből és péletlennek köszönhető, hogy a japán támadás szét nem verte az amerikai flottát.

A japán erőszakosság miatt minden valószínűség szerint Sanghajban is el fogják rendelni az ostromállapotot.

A harcokba most már Olaszország is beavatkozott. Rómából érkező jelentés szerint az olasz kormány intézkedésére

hétfőn este mintegy 160 olasz gépfegyveres osztag érkezett Sanghajba, hogy megvédje a város olasz lakosságát. Ezzel egyidejűleg a kínai vizekre három olasz hadihajót rendeltek ki.

A hajók már meg is érkeztek rendeltési helyükre. Tudni kell azt, hogy Sanghajban lakik Mussolini leánya, aki az ottani olasz konzulnak a felesége.

A Sanghajban tartózkodó önkéntes csapatok orosz frakciója az éjszaka folva-

mán elfoglalta a sanghaji postaközpontot, amely a nankingi kormány ellenőrzése alatt állott. A szovjetcsapatok eljárásukat azzal indokolták, hogy a posta épületéből gépfegyverekkel lövöldöztek, holott az semleges terület. Mint mondtuk, a posta a nankingi kínai kormány felügyelete alatt áll, annak tisztviselői azonban jórészt európaiak. Eppen ezért, az orosz csapatok eljárását az európai negyedben provokálónak tekintik.

A jelekből ítélve Kína kormánya igyekszik magáról elhárítani e felelősséget a történet miatt. Genfi jelentés szerint

a kínai delegáció hétfőn este hivatalos jegyzéket nyújtott át a Népszövetség titkárságának, amelyben a kínai kormány hivatalosan leszögezi, hogy a kormány semmilyen határozatot nem vett arra vonatkozólag, hogy Japánnak hadat üzenjen és nem is áll szándékában ezt megtenni.

Ezzel egyidejűleg az angol és amerikai kormányok diplomáciai megbízottai újabb jegyzéket nyújtottak át a nankingi és tokiói kormányoknak, amelyeket több

A japán—kínai konfliktus mindinkább arra mutat, hogy a távol Keletről könnyen kirobbanhat az új világháboru.

Az Egyesült Államok és Anglia Tokióban állomásozó nagykövetei demarsot nyújtottak át a japán kormánynak, amelyben felszólították, hogy respektálja a nemzetközi státutumokat.

A francia követ személyesen látogatást tett a japán külügyminiszternél, aki előtt kormánya nevében hasonló óhaját nyilvánított.

MacDonald angol miniszterelnök tegnap egész napon át a japán—kínai kérdéssel foglalkozott, majd az esti órákban haditanács-szerű minisztertanácsot vett részt, amelybe a hadügyminiszteren kívül bevonták az angol hadsereg vezérkari főnökét is.

Mialatt a nagyhatalmak látszólag mindent megtettek a béke megmentése érdekében,

a japán—kínai fronton nem szűnik a harc. Sanghajban annyira fenyegetett a helyzet, hogy a gyermekeket és asszonyokat eltávolí-

tották a városból.

Nankingot vasárnapról hétfőre virradó éjszakán a japán tűzérség nehéz ágyúkkal lőtte.

A sokmillió lakóju városban páni félelem keletkezett, amit fokoz az, hogy a városi villanyüzem működését leállították, hogy a villanyfény célpontul ne szolgálhasson a japánok bombavető repülőgépeinek.

A világsajtó egy része ugyanazt a hangot üti meg, mint amelyre 1914. nyaráról még jól emlékezünk.

Az angol lapok, az egyetlen Morning Post kivételével, a civilizáció szégyenének bélyegezik Japán magatartását és háborura uszítanak. Hasonló szellemben ír az amerikai Evening Star is.

A mandzsuriai események mellett illuzórikusan hat az a Genfből érkező távirat, amely jelenti, hogy ott hétfőn délután 4 órakor ünnepélyesen megnyílt a leszerelési konferencia.

A hastájékán három irtózatos vágott-seb...

Bukarest, február 2.
A bukaresti rendőrség bünygyi osztálya egy olyan sötét és titokzatos bűnygyben nyomoz, amelynek, ha sikerül minden részletét megvilágítani, úgy az utóbbi évek, — amugy is gazdag, — kriminalisztikai krónika egy nemzetközi viszonylatokban is egyedülálló esetet könyvelhet el.

MEGGYILKOLJÁK A MOLDOVAI ZSIDÓ-NABOBOT

A misztikus bűnygy, — melynek kinyomozásán most fáradozik a bukaresti rendőrség bünygyi osztálya, — Vaslui moldovai városkában játszódott le. E csendes moldovai városka főutcáján, a Benjamin-Costache-utcában lakik már évek óta a moldovai megyék leggazdagabb embere: Salamon Mózes.

Néhány nappal ezelőtt a milliomos szomszédainak feltűnt, hogy az öreg Salamon szokásaitól eltérőleg, nem mutatkozik a nyílóánosság előtt,

A hatodik szurás a gégefőt érte

A gyilkosság híre percek alatt futott szét a kis moldovai városkában és mire a rendőri bizottság kiegészítette magát a törvényszéki orvosszakértővel és a soros vizsgálóbíróval, akkor már a városka egész lakossága ott tolongott a Benjamin-Costache-utcában.

A törvényszéki orvos megállapítása szerint az ismeretlen gyilkos

hihetetlen kegyetlenséggel vágott az öreg milliommossal.

Kétségtelenül azért, hogy a gyilkosságot teljes csendben tudja végrehajtani, nem revolvert használt szörnyű munkája elkövetésénél.

Hét késszurást számlált meg a szakértő orvos az áldozat hulláján

és mindegyik késszurás olyan természetű volt, mely egymagában is elegendő lett volna arra, hogy a beteges öreg urat megfossa élet.

A gyilkos több mint egymillió lejt otthagytott

A rendőrség természetesen azonnal házkutatást tartott a milliomos lakásán és itt már az első percekben olyan meglepetés várt rájuk, melyre a bizottság tagjai közül senki sem számíthatott. A milliomos íróasztalának tetején egy viaszok vászonnal bevont kazetta állott,

mely telve volt padonatu ezerlejesekkel, pontosan összeszámolva, a kazettában egy millió és 231 ezer lejt volt.

Az íróasztalon találtak ezenkívül egy vásonzacskót, melyben husz lejes ércpénzokban hatvanötezer lejt számolhattak meg. Tehát kétségtelenül bizonyítást nyert, hogy a titokzatos gyilkos nem rablási szándékból vágott ilyen szörnyű módon áldozatát.

Erre vallott különben az a tény is, hogy úgy az íróasztal fiókjai, mint a szekrények ajtajai zárva voltak. A kulcsomót megtalálták az áldozat zsebében. De ugy a szekrény, mint az íróasztal a legteljesebb rendben volt, egyetlen jel sem mutatott arra, hogy az ismeretlen gyilkost érdekelte volna a lezárt szekrény tartalma.

A nyomozás megindult és a fővárosi sajtóban egy alig néhány soros hírből számoltak be a vaslui gyilkosságról. Az utóbbi időben annyi szenzációs bűntény rázta meg a publikum érdeklődését, hogy ez a jelentéktelennek látszó „vaslui eset” alig kapott tíz sornál többet a bukaresti lapokban. A vaslui rendőrség teljes apparátussal fektűt neki a nyomozásnak.

A misztikus idegen, aki nem tud románul

Ez a levél gondolkozba ejtette a nyomozó közegeket. Most már egészen új kutatási lehetőségek nyíltak meg. Az eddigi feltevés az volt, hogy az öreg milliomost talán bosszúból tették el láb alól.

Talán az egyik adása, így akart megszábadulni konok litelezőjétől.

Vagy valami régi eskűt ellensége most számolt le vele, egy régi, elfelejtett ügy miatt.

De ez az Algirből kelezett levél, új és határozott irányba terelte a nyomozást.

Sikerült megállapítani, hogy a gyilkosság előestéjén egy állítólag Bukarestből érkezett magas, borotvált arcú, igen

elegáns öltözött fiatalembert láttak a milliomos háza előtt sétálni.

Ugyanez a titokzatos elegáns fiatalember a főútcán levő vendéglőben egyedül vacsorázott és a kiszolgáló pincéreknek feltűnt, hogy egyáltalában nem tudott románul.

egyik napról a másikra hirtelen abbahagyta mindennapi sétáját. A szomszédok jól tudták, hogy a hetven év körüli öreg ur már évek óta előrehaladott szivbajban szenved és így érthető módon aggódtak, hogy talán a teljesen egyedülálló milliomost megölte egy hevesebb szivroham és

holtan fekszik a bezárt szobájában.

A szomszédok azonnal értesítették feltevésükről a helybeli rendőrséget. Néhány perccel később megjelent a milliomos lezárt kapuja előtt a rendőri bizottság és amikor erőszakkal feltörték a lezárt kapukat, megdöbentő látvány meredt a bizottság tagjai elé,

a hetven éves öreg ur ott fektűt a hálószobája küszöbén és a sötétbarna, megalvadott pörtöcsa, mely szétfolyt a szoba padlóján, jelezte, hogy az öreg milliomos egy irtózatost bestialitással elkövetett bűntény áldozata lett.

tétől. A gyilkos, úgy látszik, egészen biztos akart lenni a milliomos halálában és

valósággal felkoncolta áldozatát.

Két szurt sebet talált a törvényszéki orvos az áldozat mellrészén, a hastájékán három irtózatos vágott-seb tátongott, a hatodik szurás a gégefőt ütötte át és

a hetedik, — úgy látszik, kegyelem döfés, — a két lapocka között érte a szerencsétlen öreg embert.

A szakértő orvosi vizsgálat egyben azt is megállapította, hogy a borzalmas gyilkosság elkövetése óta legalább négy-öt nap telt el és, ha a szomszédok nem lettek volna figyelmesek a milliomos elcsendesedett házára, úgy esetleg újabb napok telhettek volna el, anélkül, hogy a sötét gyilkosságot felfedezhették volna.

ALGIR FELÉ VEZETNEK A NYOMOZÁS SZALAI

Megállapították, hogy az öreg Salamon Mózes tényleg teljesen egyedül élt a városban, amióta feleségét eltemette. Egy öccse még évekkal ezelőtt kivándorolt Afrikába és az öreg ur

két héttel ezelőtt egy kérvényt nyújtott be a prefektúrára, amelyben az utletele kiállítását kérte.

Kihallgatták az egyik prefektusi tisztviselőt, aki elmondta, hogy a milliomos vele írat meg a kérvényt és közben elmesélte, hogy Algirba készűl, ahol a rokonai élnek.

A másodizben megtartott részletes házkutatás egy olyan adat birtokába juttatta a rendőrséget, amely

teljesen új fordulatot adott a nyomozásnak.

Az íróasztal egyik fiókjában, az iratok között egy Algirből kelezett levelet találtak, a mely arról számolt be, hogy az öreg milliomos öccse néhány héttel ezelőtt meghalt, óriási vagyont hagyott hátra és az ottani hatóságok arra kérik a halott Romániában élő egyetlen hozzátartozójukat, hogy sürgősen utazzon le oda és vegyen részt a hátramaradt vagyon felosztásában.

és németül is csak törve beszélt.

Itt, ennél a pontnál kapcsolódott a titokzatos bűnténybe a bukaresti rendőrség bünygyi osztálya. A feltevés, amelyre támaszkodva, az új nyomozás megindult, a következő:

Az öreg milliomost kétségtelenül azok tették el láb alól, akik meg akarták akadályozni, hogy az állítólagos afrikai örökséget felvegye.

Az ismeretlen gyilkos megérkezik Bukarestbe, itt beszerzi a szükséges információit, az első vonattal leutazik a kis moldovai városkába és miután elvégzi borzalmas misszióját, sikerűl nyomtalanul tovább állani...

E feltevés mellett bizonyít az a tény is, hogy az áldozat íróasztalán hiánytalanul megtalálták a milliomos teljes készpénzvagyonát, az egy millió kétszázezer lejt. A gyilkos, aki talán életében először volt Romániában, talán fel sem ismerte, hogy a színes, nyomtatott cédulák, ott, abban a viaszkos vá-

szonnal befűdött kazettában, milyen értéket képviselnek.

KIT ILLET MEG A HUSZ-MILLIÓS VAGYON?

A nyomozás folyamán kiderűt, hogy Salamon Mózes után közel husz millió lejt vagyon maradt. Ez a fantasztikus összeg a jassy-i és bukaresti bankok őrizetében maradt, míg a nyomozó hatóságok kiderítik, hogy

kit illet meg a husz milliós vagyon?

A meggyilkolt milliomos furcsa egyéni életére jellemző, hogy a különböző bankoknál lévő letéteit, minden esetben, mint hat hó-

Egy kis antanténusz szóra katénusz

Egy nap alatt már véget ért a kisantant-konferencia

Franciaország járszallagjain nem sok új gondolat született

Montreux, február 2.

Hétfőn, február elsőjén, a szokásos külsősegek között megkezdűdött a svájci Montreuxban a kisantant külügyminiszterek ezévi konferenciája. Az az érdeklődés, amivel különösen a közép-európai államok fordultak a konferencia felé, nem nyert nagy igazolást.

A konferencia az első tanácskozási nappal jóformán befejeződött, és a kiadott hivatalos jelentés külön is hangsúlyozta, hogy azokról a fontos kérdésekről, amelyek a je-

— Megállapíthattuk a konferencia során, hogy a kisantant-államok és a szövetségesek barátsága szilárdabb, mint valaha volt. Maga a konferencia csak újabb alkalom volt arra, hogy az eddigi együttműködést még erősebbé tegyük. Az összes függő kérdésekben sikerűt egységes álláspontra jutnunk. Nekem rendkívül kellemes gondolat az, hogy az iránytű nélkül tévelygő Európában van egy államcsopori, mely egységesen és egymást értve és megbecsűlve lép fel.

— A leszerelési konferenciával kapcsolatban mindhárom örömmel szögezhetjük le, hogy ha minden európai állam olyan indulatokkal vonul fel a konferenciára, mint mi, úgy az eredmény nem maradhat el. Mi teljes lélekkel a béke megszilárdítása érdekében dolgozunk.

Ghica utolsó mondataiba kapcsolódott bele Benes cséhszlovák külügyminiszter is. Örömmel erősítette ő is, hogy a kisantant államok a leszerelés kérdésében egységes álláspontot foglaltak el s teljes erejükkel azon lesznek, hogy a genfi leszerelési értekezlet sikeresen végződjék, mert ebben látja a tartós béke biztosítékát.

Marinkovics röviden helyeselt kollégáinak, kijelentve, hogy a leszerelési értekezletől gyakorlati eredményeket vár.

A külföldi lapjelentésekből megállapítható, hogy a montreuxi találkának sokkal érdekesebbek és fontosabbak azok a határozatai, a mikről a hivatalos jelentés nem emlékszik meg. Többek között elhatározták azt, hogy a leszerelési konferencia alkalmával Genfben újra találkoznak — és folytatni fogják a megbeszéléseket, vagyis a konferenciát. Ez a tanácskozás azonban csak akkor lesz időszzerű, ha Ghica román külügyminiszter már tárgyaljt Litvinov orosz külügyi népbiztossal.

Svájci lapjelentések szerint a konferencia nem tárgyaljt érdemlegesen azokról a gazdasági és pénzügyi kérdésekről, amelyek mögött a dunai államok csoportosításának a gondolata húzódik meg. Erre vonatkozólag úgy döntöttek a külügyminiszterek, hogy először érintkezésbe lépnek a francia delegátusokkal, s aztán kellő tájékozódás után, ha szüksége mutatkozik, Benes tervét szerint, meg teszik a kezdő lépéseket. E határozat lényege is az, hogy majd Genfben, a leszerelési konferencia alkalmával, a francia kikűldöttekkel egyetértésben, döntenek a további lépések felől. Franciaország és a kisantant-államok összefogásának ugyanis olyan erőt tulajdonítanak, amely a leszerelés kérdésétől független politikai célkitűzéseknél is a francia álláspontot tiszthatja az előtérbe. Nem lehetetlen azonban az sem, hogy Franciaország a maga egész európai politikai koncepcióját a leszereléssel hozza kapcsolatba s a leszerelés kérdésén keresztül kísérli meg érvényesíteni nem egészen önzetlen gazdasági és politikai célkitűzéseit.

Asíra (Apolló) Mozgó BRASSÓ.

Ma és holnap, február 2 és 3-án, közkívánatra két nappal meghosszabbítva:

„Egy kis ballépés”

Főszerepben:

Renate Müller és Hermann Thimig.

Jön:

„Monte Carlo bombázása”

Jön:

Főszerepben Hans Albers és Anna Sten.

Sztrájk a temesvári lánccgyárban

Temesvár, február 2.

A temesvári Lánccgyár igazgatósága és a munkások megbízottai között folyó tárgyalások eredménytelenek maradtak. A gyár ragaszkodott ahhoz, hogy a tervbe vett 10 százalékos bércsökkentést életbeléptesse. A visszautasítás hírére a gyár elkeseredett munkásai tegnap, hétfőn elkeseredett munkát végeztek. A Lánccgyár üzemeltetése a sztrájk következtében egyelőre teljesen szünetel.

Gyilkos vadászó

Temesvár, február 2.

Borzalmas gyilkosság játszódott le a temesmegyei Liget község erdejében, ahol Valceanu Mihály és Bojin György erdőőrök két katonai puskával felfegyverzett vadászót tetten értek. Az erdőőrök üldözőbe vették a vadászokat, akik futás közben visszafordulva több lövést adtak le üldözőikre.

Az egyik golyó Valceanu fejébe fúródott,

akinek azonnal halálát okozta. A csendőrség széleskörű nyomozást indított a vadászok kézrekerítésére.

Végleg lemondtak az M. 2. megmeneküléséről

London, február 2.

A portlandi kikötő közelében elsüllyedt „M. 2.” buvárnaszád legénységét végére vényesen elparentálták az angol tengerészeti körök, sőt a tengeraltatójáró kiemelésének tervét is elvetették.

Az admirális a szerencsétlenség színhelyén rövidesen gázmisét tart. A tragikus sorsu áldozatok hozzátartozóinak György király is részvétét tolmácsolta. Hasonló jellegű távirat futott be a német kormány részéről is.

Megalakult a Törlesztési Pénztár igazgatótanácsa

Bukarest, február 2.

A pénzügyminisztérium helyiségében tegnap megtartotta alakuló gyűlését a törlesztési Pénztár igazgatótanácsa. A gyűlésen Corteanu, a költségvetés előadója elnökölt, akit a kormány az igazgatótanács elnökévé nevezett ki.

Tiszték és altiszték

Temesvár, február 2.

A temesvári katonai nyugdíjasok egyesülete tegnap, hétfőn délután tartotta évi közgyűlését. A megjelent tagok Rades nyugalmazott ezredes indítványára kimondták, hogy két külön egyesülettel alakulnak át, amelynek egyik részébe a tiszteket, a másik részébe pedig az altisztet veszik fel. Mindkét egyesület tizedbizottságot jelöl ki, amelynek a kettőosztás végrehajtásával, valamint az új tisztikart biznak meg. A kettőosztás híre az altiszték körében nagy elkeseredést váltott ki.

Készül a fizetések arányosításáról szóló javaslat

Bukarest, február 2.

A pénzügyminisztériumban kedden délelőtt ült össze először az a bizottság, amelyet Argetoianu pénzügyminiszter a fizetések arányosításáról szóló törvényjavaslat előkészítésével bízott meg. A bizottság értekezletén ismertették azokat a főbb célkitűzéseket, amiket a pénzügyminiszter a törvénytervezet összeállításánál szem előtt tartani kíván.

A bizottság a kapott utasítások tudomásulvétele után szűkebbkörű bizottságot küldött ki. Ez a szűkebbkörű bizottság készíti el azokat a kimutatásokat, amelyekre a tervezet részleteinek kidolgozásánál szükség lesz. A tágabb bizottság csak akkor tart újabb értekezletet, amikor a tervezethez szükséges irodai munkálatok elkészülnek.

Bukarestben ismét agyonlőtték egy betörőt, aki a rendőr felszólítására nem akart megállni

Bukarest, február 2.

A rendőrség fegyverhasználati jogának egyszerű rendeleti uton való kiterjesztése újabb halálos áldozatot követelt Bukarestben.

Az elmúlt éjszaka a Banu Mantu-teren szolgálatot teljesítő rendőrszemészre vette, hogy az egyik piaci áruraktárból gyanús felpakolt ember lép ki. Igazoltatni akarta a gyanús alakot, de az futni kezdett. A rendőr erre többször egymásután megállásra szólította fel, kiabálásának azonban semmi eredménye

sem volt s így rendelete szerint négyszer sütötte a menekülő után szolgálati revolverét.

A betörő tántorgott még néhány lépést, azután összeesett. Két golyó fúródott a hátába. A Filantrópia-kórházba szállították be, ahol rövidesen kiszívedett.

A vizsgálat megállapította, hogy Bardus Dumitrunak hívják a apróbb lopások miatt már többször volt a rendőrség kezé között. Most se lopott sokat: csomagjában 10 kiló ikra volt, néhány kilónyi nyers hus és pár csomag vaj.

A kiskereskedők súlyos adósérelmei

Küldöttség Argetoianu pénzügyminiszternél

Bukarest, február 2.

Argetoianu pénzügyminiszter kedden délelőtt fogadta a Kereskedelmi Kamarák Szövetségének küldöttségét. A küldöttség a kiskereskedőkre és iparosokra legújabb alkalommal adórendszer, a patenta fixa ügyében kereste fel a pénzügyminisztert.

A kiadott rendelet szerint ugyanis az öt évi időre egységesen megállapított adóalapoként az 1928–1930 években kimutatott jövedelem közepárányosát veszik. Ez sérelmes az érdekelte kereskedőkre és iparosokra, hiszen a jövedelem ami után a megadóztatás történik, éppen az elmúlt, vagyis az 1931 évben zuhanó katasztrófális.

Igaztalan volna tehát, hogy a kereskedők azt az adót legyenek kénytelenek fizetni, öt éven keresztül, amit annak idején a dus jövedelmű években

róttak ki rájuk. Ez a rendszer nemcsak értéktelenné tenné a kereskedőkre nézve az olyan régen sürgetett egységes adórendszert, hanem veszedelmes is, hiszen a súlyos gazdasági válság miatt az üzleti élet egyre hanyatló és egyre kevesebb üzleti eredményekkel bíztat.

A küldöttség a fenti okokra való hivatkozással arra kérte a pénzügyminisztert, hogy az adóalapoként felvett jövedelmet az 1929–1930–1931 évek jövedelmének közepárányosa szerint állapítsák meg, ha azonban az utolsó üzleti évi haszna még ennél a közepáránynál is kisebb, akkor ezt tekintse adóalapnak. Ezenkívül kérte a küldöttség, hogy a patenta fixa határösszegét 100 ezer lejről 150 ezer lejre emeljék fel, hiszen az évi 150 ezer lej hasznát kimutató kereskedő, vagy iparos még ugyancsak kiskereskedőnek, illetve kisiparosnak tekinthető.

Milyen lesz az új lakbérjavaslat

Lakó-küldöttség az igazságügyminiszternél

Bukarest, február 2.

Pop Valér igazságügyminiszter előtt kedden délelőtt küldöttség jelent meg a Lakbérlet Szövetsége képviselőivel. A küldöttség elkeseredetten panaszkolt, hogy a már félig kész lakbérleti törvényen újabb olyan módosításokat eszközöltek, amelyek semmitőrvé teszik az eddig elért eredményeket is s a lakókat ugyanabban a kiszolgáltatott helyzetben hagyják a háziurak kénye-kedvére, amiben eddig is voltak. A törvény, illetve törvényjavaslat módosított formája gyakorlatilag semmit sem ér s egyáltalában nem szolgálja az élet olcsóbbításának a kormánytól is sokat hangoztatott célkitűzéseit.

Az új lakbérleti törvényjavaslat első formája még karácsony előtt készült el. Egyetlen paragrafusból állott, amelynek rendelkezése szerint a lakók felbonthatják bármilyen hosszú időre kötött szerződésüket is, ha a háztulajdonosok nem hajlandók a méltányos bérleszállításra. Ebben az esetben május elsejével megsemmisülnek a szerződések s a lakókat

csak annyi kötelezettség terheli, hogy két hónappal e terminus előtt hivatalos uton kézbesítsék ki a felmondást a háziuraknak.

Ezt a javaslatot a szenátus már meg is szavazta, a kamara elé azonban az idő rövidsége miatt nem kerülhetett. Most aztán a már félig megszavazott törvénytervezethez újabb szakasz csatoltak, amelynek értelmében

a szerződések szabad felbontása csak azokra a lakásokra vonatkozik, amiket 1931 április 23-ika előtt béreltek ki.

Ez a módosítás rendkívül sérelmes a lakókra, hiszen a lakbérárak csökkenése, valamint az állami és magántisztviselői fizetések katasztrófális leszállítása nem 1931 áprilisa előtt, hanem azután következett be.

Pap Valér igazságügyminiszter ígéretet tett, hogy a javaslat parlamenti tárgyalása során a bérlők érdekeinek megfelelően engedélyez módosításokat a javaslaton. Egyébként az ellenzéki pártok is nagy előkészületeket tesznek a módosított törvényjavaslat támadására.

Nem erősödik meg a Jorga-kormány

Madgearu és Goga a királynál

Új választások és új pártok készülöben

Bukarest, február 2.

Hétfőn délután két királyi audiencia is volt. Ghica kihallgatásáról már tudtak a politikai körök jóelőre, mert ezt a kihallgatást az udvari marsalli hivatal az udvari szokásoknak megfelelően készítette elő. Meglepetést tehát nem ez a kihallgatás okozott, hanem az a tény, hogy a bevett formások mellőzésével az uralkodó váratlanul Madgearut kérte magához és vele tanácskozott, mielőtt Gogát fogadta volna.

Madgearu háromtól ötig volt az uralkodónál. Félhivatalos jelentések szerint a rendelkezésére álló két óra alatt az új

választói törvényjavaslatot ismertette, a mit még Mirto készített annak idején s amire a nemzeti-parasztpárt parlamenti gárdájának toborzására már kétszáz aláírást sikerült összegyűjteni, hogy a parlamenti kezdeményezés jogán kériüljön tárgyalás alá. Ez a nemzeti-parasztpárti kormány uralkodásának utolsó heteiben történt. Akkor az volt a vélemény, hogy a kormány csak azért választja a parlamenti kezdeményezés formáját a neki is annyira szükséges törvényjavaslat be-

terjesztéséhez, nehogy a hivatalos beterjesztés tényéből a közvélemény a kormány közeli bukását olvassa ki. Ez az óvatosság azonban nem hosszabbíthatta meg a kormány életét. Hirtelen bukott meg s így Mirto javaslata nem kerülhetett tárgyalás alá.

Kiszivárgott hírek szerint Madgearunak sikerült meggyőznie az uralkodót, hogy igazi és a népakaratot őszintén kifejező választást csak ennek a lekéselt javaslatnak alapján lehet végrehajtani.

Az uralkodó hozzájárult Madgearu előterjesztéséhez s egyben bővebb beszélgetést kezdett a koncentrációs kormány eshetőségeiről is. Politikai körök ebből azt a következtetést vonják le, hogy

a Mirto-féle választói törvényt az uralkodó óhajára a kormány meg fogja szavaztatni s a koncentrációs kormány már az új törvény alapján megejtett választások eredményei szerint alakul majd ki.

Goga öt órától háromnegyed hétig volt a királynál. A kiadott hivatalos értesítés szerint pártja helyzetéről informálta az uralkodót. Az újságírók azonban elsősorban arra voltak kíváncsiak, hogy vajon szó került-e a marsallra, illetve a marsall legújabb politikai megnyilvánulásaira.

A királyi palotából távozó Goga nem felelt egyenesen az ilyenirányú kérdésekre.

— Lehet, hogy erről is volt szó, — mondotta —, de igazán nem ez a lényeg. Politikai körökben úgy tudják, hogy

Goga a királyi audiencia után most már végérvényesen megtagadja volt pártvezetést s erdélyi hűvel u; utra tér.

Sőt többről is tudnak. Az egyik politikailag meglehetősen bennfentes újság arról tud, hogy

Argetoianu készül új pártot alakítani arra az időre, amikor már nem lesz kormányon. Ennek az új pártnak lesz egyik oszlopos tagja Petrovici mellett Goga is.

Letartóztattak egy antisziszta, aki eddig 48 pokolgépet küldött szét

Róma, február hó 2.

A római rendőrség letartóztatta Merighi 36 éves veronai tisztviselőt, aki 1922 óta 48 pokolgépet küldött el a fascista személységnek és intézményeknek. A merénylő, akire évek hosszú során át vadászott eredménytelenül a rendőrség, rejtélyes küldeményeivel 38 embert sebesített meg súlyosan. A lakásán tartott házkutatás alkalmával számos pokolgép-re bukkantak. A kihallgatások folynak.

Sorocáról nem lehet a parlamentben beszélni

Bukarest, február 2.

Hétfőn délután 4 órakor nagy érdeklődés mellett nyílt meg a parlament új ülészsaka. Elsőnek Pompei elnök, majd Jorga miniszterelnök elparentálták az elhunyt Hamangiu igazságügyminisztert. Ezután Calinescu a nyugdíjügyeket tette szóvá, hangsúlyozván, hogy a nyugdíjasok hosszú hónapok óta nem kapták meg illetményeiket és azokat közben egyszerű minisztertanácsi határozattal le is szállították.

Argetoianu: Ha ön jobban utánajár a dolognak, megtudja, hogy egyesek nagyobb nyugdíjat kapnak, mint amekkora legutolsó fizetésük volt.

Costantin Bordeu (georgista) tiltakozik az ellen, hogy nyugdíjat adjanak olyan kisebbségi tisztviselőknek, akik későn tettek le az esküt és javasolja, hogy mindazokat, akik legkésőbb 1921-ig nem tettek esküt, kártalanítás nélkül fosszák meg nyugdíjuktól.

A nyugdíjfelszólalásokra Argetoianu válaszolt és kijelentette, hogy legutóbb is 3 milliárddal emelte a nyugdíjpenztár alapjait, de ez még mindig nem volt elegendő. Egyébként rövidesen egységesíti az országban érvényben levő 17 különböző nyugdíjtörvényt, amittől szintén javulás várható.

Ezután Landau zsidó képviselő kért szót, akinek azonban azon a címen, hogy előtte többen jelentkeztek már, nem adták meg a szót. Ekörül vihar keletkezett és Pompei elnök óriási zajban felfüggesztette az ülést.

UFERINI

UFERINI

UFERINI

Barátságatlan időben
a bőr különösen gondos ápolást kíván

NIVEA-CRÉME

ha nem akarjuk, hogy repedezett és durva legyen. Legjobb, ha arcát és kezét esténként alaposan bedörzsöli. De nappal is, mielőtt a szabad levegőre megy, használhatja a Nivea-krémet, mivel teljesen behatol a bőrbe és nem teszi fényessé az arcot. Nivea-krém fiatalos arcot és friss egészséges külsőt ad. Különbösége a luxuskrémekkel szemben: Nivea-Crème hatására nézve utólrétegetlen árára nézve jóval olcsóbb.

Nivea-Crème: Lei 16.00—72.00

Beiersdorf & Co., S. A. R., Braşov, Strada Iuliu Maniu 39

A NAGY POLITIKA

A POKOLI BIRODALOM

A kínai örvényen hánykódnak az imperializmus csatahajói

Értette-e a kínai ember ezerkilencszáztizen-négyben az európai háborút és értjük-e mi a kínai háborút?

Nem a diplomáciai és hadműveleteket, mert hiszen azok csak külső formulák, hanem magát a történelmi folyamatot, a történelem tudását önmagával, amint saját ellentétét ki-robbantja és az új valóságokat magából kikényszeríti?

Az európai háborút is csak hosszú évek után tudtuk átfogni és összefüggéseiben átlátni. Hogy egy mély válság, — mert az volt az már akkor is, — és a nagytőke, a nagy szoldateszka és alapjukban megtámadott hatalmi rendszerek együttes hatásából fakadt, mint kevesek büne és milliók bűnhődése. Hogy a kisérő szölamok és formulák hazugságok voltak és hogy ezek élnek tovább a békeszerződéseken. Hogy nem népek harcoltak népek ellen, hanem a hatalom harcolt a hatalomért, az üzlet az üzletért, ezt csak ma tudjuk és ma sem mindannyian.

És ma egyszótagos nevek, mint izgatott morzejelek, helységnevek és hadijelentések villannak felénk Kína messzi éjszakájából és mi ebebn egyelőre kínai-japán háborút látunk, egyszerű népszövetségi ügyet és már sűrűsödnek a hangok, hogy ebből még lehet „valami” és hogy ha lesznek szállítások, akkor még enyhülhet a gazdasági válság. Ezt már az erdélyi kaszinókban is mondják és könnyű kiszámítani, hogyan hat ez Európa és Amerika anyagban és áruban fuclokló nagypiacain.

Lehet, hogy meg lesz a háboru és meg lesz az üzlet, lehet, hogy kettős háboru lesz, lehet nagyhatalmi konfliktus, de minden és mindenki csak „second plan”-on van, elől a gigászi kép, a kínai forradalom, a százados kínai forradalom mai jelenése.

*

Forradalmakat nem lehet rögtönözni. A tényekben és a lelkekben hosszú történelem játszódik le odáig és pedig külön forradalmi történelem, együtt és párhuzamosan a felszínen láncolódo eseményekkel. Massaryk-nak van egy két kötetes munkája: „Európa und Russland.” Két vaskos kötet, telve százez-száz forradalmi mozgalmaival, amelyekről mi alig tudunk valamit. Ezek a mai orosz forradalom östörténetei. Aki harminc évvel ezelőtti külföldi egyetemre járt, az együtt ült a nyomorgó orosz diákok és diáklányok ezreivel, akik éheztek és csak egy ruhájuk volt. Azok szocialisták és nihilisták voltak, az ő fiaik és unokáik a mai bolsevisták, de már ezeknek a szülőknek az apái és anyái is forradalmi diákok voltak, harminc évvel még előbb. Száz éven át egymás mellett, vagy inkább egymás fölött, ugyanazon a területen és ugyanabban az időben élt a nagyhatalmi és a forradalmi Oroszország.

A kínai forradalom is közel jár saját századvégéhez. Már a múlt század közepén fel-lángolt a „taiping” forradalom. Német jezsuita nevelette ennek a parasztlázadásnak a vezérét. Ugy látszik, a nyugati emberszabá-dító gondolat beáramlása a keleti despotiába kényszerülleg forradalmasít, mert ott a fo-kozatos kifejlődés és a kompromisszumos megoldás a merev ellenállás miatt lehetetlen. Így borult tűzbe Oroszország és a marxi ta-nitástól. A taiping forradalom egész Délkínát tényleges hatalmába vette és csak hadműve-letekkel tudta a dinasztia visszaszerezni. Visszaszerzést természetesen csak a területe-ke és a hatalmat lehetett, mert a lelkek, a vágyak, a szenvedélyek tovább bujkáltak és halálosan misztikus, titkos társaságokban él-tek tovább. „Az égi királynő családja” — így hívták a legrégibb sejtet, „Hung szövetsé-g”, „Az idősebb fivérek”, „A három rabló” — mind titkos de százezreket felölölő szövetsé-gek.

Már a múlt század közepén között egy né-met tudós töredékeket ezeknek a hitágaza-taiból: „Az Égatyá és a Földanya” sohasem adott jogot néhány ezer embernek arra, hogy millió és millió testvérük tulajdonát a saját jólétükre felhasználják. — „A napsugár ra-gyogása, a föld gazdag kincsei, az egész vi-lág minden gyönyöre, közös vagyon és ezt vissza kell szerezni a mesztelen milliók szá-mára, a bitorlók kezéből.”

Ezek a forradalmi tanítások a föld alá szí-várogtak, mint kis vízerek, amelyek nem

egyesülnek és folyóvá nem dagadnak és a múlt századvégi kitörés, a Sunjatsenizmus a Kuo-Min-Taung már polgári forradalom volt, nem a vagyon ellen, hanem a kapitáliz-mus szabad kifejlődéséért.

Az imperialista hatalmak ugyancsak a múlt század közepe óta „munkába vették” Kínát. Az is ismeretes séma: előbb katonai-lag torkonragadni, azután „békeszerződés-

sel” jogi és politikai béklyóba verni és végül „gazdaságilag” leszakítani a hódítás édes gyümölcsét. Elvették jelentékeny területeit, koncessziókat szereztek és a hadikárpótlások és egyéb követelések biztosítására a tengeri vámok fölött való rendelkezési jogot is ki-vették a kínai állam kezelése alól. Ezzel, nemcsak, hogy megalázták és szuverenitását megsemmisítették, hanem az alacsonyban tar-tott vámtételek mellett kizárták, hogy Kína iparosíthassa magát és az örök gyarmat sor-sára akarták itélni.

Sun Jat Sen, a kínai medikus, aki maga álmodó szabadságharcos volt, évtizedek so-rán Kínában és külföldön élő kínai tőkésék-től évtizedeken át tudott millió és millió dol-lárt összegyűjteni a maga forradalmi mo-zgalmaihoz. Izgalmas regényfejezet a kínai történelemnek, hogyan egyensúlyozott ez az egy ember az imperiálista hatalmak, a kínai kapitalisták és a forradalmi tömegek között, hogy tudta ezt a három halálos ellenséget egyirányu mozgásban tartani, egészen addig, míg ezerkilencszáztizenkettőben a dinasztia-t elűzi.

A kínai tőkésének akarniok kellett a for-radalmat, mert a dinasztia nem tudta meg-védeni őket az imperialista verseny fegyveres fölényétől, az imperialista hatalmak pedig egymás ellen játszva, fölváltva támogatták Sun Jat Sent, hogy javítsák a kínai terepet, mert a deszpócia kizsákmányolása fogyasztó-képtelenné tette a tömegeket és akarták a forradalmat, mert mindegyik azt hitte, hogy a feldúlt és széteső világrészre ő teszi majd rá a jármot. Sun Jat Sen sűrű száműzetéséi-nek nagy részét Japánban töltötte és onnan

gyakran kapott támogatást. Mindenki fejlesz-teni akarta Kínát, — a saját maga részére.

És Kína csakugyan fejlődött, csak hogy gyorsabban és másképpen: — forradalmi fej-lődésbe ment át. A test pusztult és sorvadott, a lélek kétségbeesetten lángolt. A polgári for-radalom alatt újabb tüztenger támadt, a pro-letár forradalom.

A dinasztia bukása a külső győzelem volt, a forradalom különböző elemének egymás elleni harca csak azután kezdődött. Sun Jat Sen 1925. márciusában halt meg, de újjászervezés, építés az ő életében sem sikerült. Ki-na ugy maradt szétesve, a andsuk bukása után, amint a forradalom hagyta. Délen a kantoni kormány, északon rablóvilág, külön-böző hatalmaknak eladott tábornokok, ál-landó belső háborúk és mérhetetlen nyo-mor.

Tulajdonképpen csak Délkína él és Man-dzsuria, Mongolia, a kínai területnek csak-nem egy ötöde, — leszakadt és a Szovjet-unióhoz csatlakozott.

Ebben az ős kaoszra emlékeztető állapot-ban indult meg Délkínának balratolódási fo-lyamata, amit hatalmas szovjetagitáció is tá-mogott. Maga Lenin írta elő a világforradal-mi programon Kína feldolgozását. Délkína csak egy tizede a mai egész kínai területnek, de a lakosság egy negyede, százmillió ember, erre az aránylag kis területre szorult össze. Ez Kína. Ennek a területnek polgárháborúi és szovjetizálódása az előjátéka annak, ami ma a távol keleten történik és ezt a fejezetet kell megismernie annak, aki a mai helyzetet megérteni akarja.

Tanódy Endre

Szereplők: Az öregedő férj, a kikapós menyecske és az udvarló

Véres szerelmi dráma a marosmegyei Galócán

Marosvásárhely, február 2.

A marosmegyei Galócás községben vé-res szerelmi dráma történt hétfőn dél-után. A dráma szereplői: az öregedő férj, a kikapós fiatal menyecske és az udvar-ló, aki a tiltott szerelmi viszonyának áldo-zatául is esett.

Az áldozat, Bucur Ilie 23 éves fiatal gazdálkodó, már hosszú idő óta udvarolt a 40 éves Lucan Teodor gazdálkodó szép, fiatal feleségének. Faluhelyen az ilyesmi nem maradhat titokban. A pletyka elin-dult és az emberek addig-addig sugdosód-tak, amíg a férj is rájött arra, hogy a felesége hűtlen lett hozzá.

Lucan Teodor a felfedezéstől feldühöd-ve sietett haza és vallatóra fogta a fele-séget.

Az asszony eleinte tagadott, de később

mindent bevallott az urának s azt is elárulta, hogy Bucur Ilie hétfőn dél-után ismét meg fogja őt látogatni.

A megcsufolt férj erre elrejtőzött az ud-varon és várta szerencsésebb vetélytársát. És a legény valóban meg is jelent, de szeretőjéhez már nem juthatott be, mert alighogy belépett az udvarra, Lucan vadászfegyvere eldőrdült és Bucur Ilie vérrel elborítva esett össze.

A golyó a hasát furta keresztül. A legény félórai kínlás után meghalt.

A véres szerelmi tragédia híre termé-szetesen azonnal elterjedt a faluban s a csendőrök rövidesen megjelentek Lucan Teodor házában. A gyilkos gazdálkodót, aki agyonlőtte a felesége szeretőjét, le-tartóztatták és bekísérték a marosvásár-helyi ügyészség fogházába.

A milliárdos is és a munkás is óriási összegeket veszít Amerikában

Newyork, február 2.

Amerika öt multimilliomos családjá 1932 január elseje óta több, mint száz-millió dollárt veszített pusztán a vasúti részvények árfolyamzuhanása követke-zésében egy vezető newyorki tőzsdécség becslése szerint. A Vanderbilt-család pusztán a Newyork Central-vasut rész-vényein 45 millió dollárt veszített, míg George F. Baker veszteségét 30 millió dollárra becsülik. — A newyorki tőzsdén jegyzett papírok a kétévi depresszió fo-lyamán 1929 szeptember óta összesen 625 milliárd dollárt, a hivatalosan nem jeg-zett papírok pedig 375 milliárd dollárt veszítettek árfolyamértékükből. A vasutak bruttójövedelme két év alatt 2000 millió dollárral csökkent, míg az 1930-iki gy-ártótermés 325.000 millió dollárral ért ke-veesebbet az 1929-ikénél. Az amerikai mun-kások a jelenleg tartó munkanélküliségi válság következtében 20.000 millió dollárt veszítettek munkabérekben.

HALLÓ, ITT RÁDIÓ B. L.

SPEAKER: Tomcsa Sándor

Meghalt a kereskedelem! Éljen a csereskedelem!

Ez esetben kereskedelem alatt azt ér-tem, mikor a devó be megy az üzletbe. ki-választ például két villanykörtét, egy vasalót, öt deka székfűszert és egy pár fuszeklit, aztán benyul a zsebébe és a vásárolt áru ellenértékét pénzben leteszi a kasszába.

Csereskedelem pedig az, mikor a devó a villanykörtéért, meg a vasalóért, meg a székfűszert, meg a fuszekliért nem pénzt helyez a pudlira, hanem teszem azt, egy szépen fejlődött farkaskutya kölyköt, melyből mivel az idén jó szék-fűtermés volt, visszajár neki meg őt használt gummisarok.

A kereskedelem felől jövőnk és a cse-reskedelem felé haladunk. Most körülbe-lől éppen a fele utjánál tartunk.

Érthető. A pénz már csak csökevényei-ben található imitt-amott s még a fene egye meg, nem szoktam meg teljesen, hogy a lábaimat állati bőrökbe burkol-jam. Pénzem nincs, de a textilés említe-te, hogy a felesége imádja azt a tangót, hogy aszongya: „Asszonyom, a múlt zo-kog...”, melyből egy példány az én tu-lajdonomban van. Erre a zokogó mul-tat” kissé mélan a hónom alá dugom, el-megyek a csereskedésbe és talán kapok érte egy pár műselyem fuszeklit. Ha csak a textilésné önagysága közben ki nem békül — ó, nem az uránál — és ragaszkodik a „daloló multhoz”.

A pénznek mint olyannak fogalom-má váló sűrűsödéséről és ebből eszküzzé váló kialakulásáról nem sokat tudunk. Annál többet azonban a pénznek eszközből cél-lá váló eltévelyedéséről, melyet köz-vetten közelről figyelhetünk meg.

A pénz mint cél elvesztett értelmét,

lényegét, hivatását és a célá lott pénzt nélkülözni kénytelenek azok, kik nincse-nek abban a helyzetben, hogy náluk a cél szentesíthetné az eszközöket.

Előrelátóknak kell lennünk. Számol-nunk kell azzal, hogy egy szép napon a pénz még imitt-amottól is bevonul a Nagy Célba (államkassza) és mi itt ma-radunk egy évezredek alatt kialult ke-reskedelemmel, a kereskedelmet nio eszköz — pénz nélkül.

Nem marad más hátra tehát, mint át-érni teljesen az ugynevezett csereske-delemre. Arra, hogy azt adok amim van, vagy amit képes vagyok termelni, azért, amire szükségem van.

Meg fogjuk ezt is szokni. Persze a kez-det nehéz lesz. A kereslet és a kínálat a szoros szükségletekhez fog alkalmaz-kodni, melynek arányait előbb ki kell tapasztalni. Reálisabbak lesznek az ér-téke, demokratizálódni fog a piac és a lényege sokkal egyszerűbb lesz. Nincs kizárva, hogy egy Leonardo-képért már lehet kapni majd egy pakbéloperációt.

Mindenestre készüljünk fel a csereske-delemre. Én tanulmányoztam eme új ala-pokra fektetett Piac lehetőségeit és hogy az új ásarokat ill. vásárlásokat köny-nyebbé tegyem, itt felsorolok egy pár ér-téket a megfelelő ellenértékével

Szíves tájékoztatásul!

Például nézzük, hogy mit remélhetnek a könyvtulajdonosok reálisabb értékek-ben.

HERCZEG FERENC összes műveirét: Két pívő-felszerelést, egy átlótt huszár-tiszti attilát, nyolc pakk makao-kártyát, harminc üveg barack-lekvárt, tizennégy pezsgő-follos plasztont és kötetlenként egy affért, csillogó monoklival, nehéz agyakkal.

SZABÓ DEZSŐ ö. m.-ért: Egy nagy-dob, három viharúgyu, hat-hét kiló disz-nóság: kolbász, véres-májos egygesen, hat liter szénaparfom és egy állampol-gársági bizonyítvány.

SZEP ERNŐ ö. m.-ért: Egy gyerekszo-ba-berendezés, tiz üveg csukamajolaj, három doboz Harang-kalapács játék, hat fő orgona a hozzávaló romlatlan tavasz-szal, ölelkező rimekkel és egy baba ke-lengye használat után.

MOLNÁR FERENC ö. m.-ért: Tüzijá-tékok, páncélok pappendekliből, fából paskarikák, falrahánytborsók, foghúzás érzetelenséssel és nyolc kiló piros, meg zöld, meg kék luftballon Gaál Francis-kával a botrány középpontjában.

MÓRICZ ZSIGMOND ö. m.-ért: Egy havi abonama a bugaci csárdában, utó-kurával, másfél vagon fokos és egy tucat rojtos alsónemű.

ERDŐS RENÉE ö. m.-ért: egy gyomor-zanart, melyből az ember nagy sikolyt hallat.

MIKES IMRE cikkeinek napi árfolya-ma átlag 3—5 hónapig terjedhető elzárás-sal. (Legközelebb reálisabb értékekről).

Telefon 145		Redoute Mozzó		BRASSO
Ma kedden világvárosi attrakció és PREMIER		A fi m k rétében fellép a világhírű		
Győzelem után		„Kék Egér”		
Egy csodálatos szép katonai filmsláger		Orosz balett kar és táncsoport Ukrainow		
Lissi Arna, Marion Schilling főszereplőkkel		Sasza akrobatikus táncos élén kit a kö		
Rendes helyárak.		zönég több orosz filmből már régen is		
Jon! A déli tenger mese-beli szépsége filmen		mer. A táncsoportot külön zenekar kíséri		
		Hawaii éjszakák		

Hírek

SÁNDOR és EMILIA

Irtam egy regényt Petőfiről. Nemcsak megírtam, de hogy megjelent, el is olvastam. Más, ha könyvet olvas, azt nézi, mi van benne. Én azzal a szemmel olvastam el, hogy mi nincs benne.

Sok minden nincs benne. Mert az olyan regény, amely mindent elmondana erről a fantasztikus életről, nem két kötet volna, hanem tizenkettő. Viszont furja az oldalamat, hogy nem meséltem el a regényben Sándor és Emilia esetét. Elmesélem itt.

Volt Petőfinek egy jó barátja, Sass Pistá. Mikor ehhez eljárógatott, többször látott a házból kijönni egy sugárzó szépségű, dőlő, szőke leányt. A látvány kihozta sodrából, viharosan rogtott rá Sass Pistára.

— Ki volt ez?
— A háziur leánya. Ez a ház Kappel bankáré, a leány Kappel Emilia.

Petőfi palóssággal megrendült a leány szépségétől. És ime, egy estén a Nemzeti Színház páholyában felfedezte ugyanazt a hölgyet. Attól kezdve sohasem nézte az előadást, ha Kappel Emilia a színházban volt, csak azt a páholyt. Verset is írt az ismeretlen tüneményhez, nem is egyszer. És barátai körében igyekezett a társalgást rávesztetni a Kappel-leány szépsége felé vezetni.

— Azt hallom, luterána, a leány, — mondta egyszer a fiúk körében.
Pákh Albert nevetett. Ingerkedni kezdett vele:

— Annál könnyebben nőül veheted. Nem lesz vegyes házasság. Ha van bátorságod, merj és kérd meg.

Petőfi felfortlyant. Ha bátorságát piszkálták, minden számátságba bele lehetett hajszolni.

— Azt hiszed, hogy nincs bátorságom?
— Persze, hogy nincs.
— Ugy. Hát tudd meg, hogy azonnal odamegyek és megkérem.

Már kapta is mentét magára, csak úgy panyókásan és elrohant. A fiúk megszeppentek, de reménykedtek, hogy utközben lehül egy kicsit. Ő azonban nem hiult le. Még az sem hiult le, hogy a bankár előszobájában egy jó negyedórát várakoznia kellett, mikor bejelentette magát. Végre egy inas kintárta előtte az ajtót. Bent egy kistermelő, napjában mosolygó, igen nyugodt, szőke úriember állt az íróasztalánál.

— Én Petőfi Sándor vagyok. Mindent ott szoktam kezdeni, ahol más végzi. Van szerencsém megkérni Emilia kisasszony kezét.

A bankár csak a szemét vetette fel, egyébként nyugodt maradt. Még a mosolya sem változott. Pár percig szótlanul nézte a dacosan ott álló fiatallembert felülnő szabású magyar ruhájában. Aztán felkelt.

— Jöjjön ön velem.
Azzal megindult, Petőfi habozás nélkül utána. Lesz, ami lesz. Egy csigalépcsőn mentek fel, a bankár kopogtatott egy ajtón, amely mögött éppen zongorázott valaki. Mikor beléptek, Emilia tünt fel a zongora mellett.

— Gyermekem, bemutatom neked Petőfi Sándor urat, aki megkérte tőlem a kezét.

A szép Emilia meghökkenve kapta fel a fejét. Végignézett a különös legényen, de nem jött zavarba, felállott, s mint gyakorlott nagyvilági hölgy nyújtott kezét.

— Nagyon megtisztelő, de Petőfi urat még nem volt szerencsém ismerni. Foglalom helyet.

Petőfi leült.

— A persemel sem ismerté?

— De igen, egyet-kettőt olvastam.

— Akkor engem is ismer ön. Szokott olvasgatni?

— Oh, igen. De inkább külföldi írókat. Főleg franciákat és angolokat.

Kis szünet következett. Kínos szünet.

— De azért magyarokat is, nemde?

— Néha igen.

Megint szünet. Még kínosabb. És a leány közelről még szebb volt. Észbontóan szép. Petőfi szeretett volna agyonütni önként. De ki?

Most az apa segített a társalgás zökkenőjén. Arcán bölcs mosoly.

— Petőfi ur nevért utjabban sokat hallani. Sőt mi több: éppen a minap említette önnek nevető gróf Lónyay Menyhért, aki gyakran megtisztelti szerény házamat. Valami versekkel kapcsolatban említette.

A Lónyay gróf nevének említésekor Petőfi alig észrevehető pirosságot látott átsuhanni a leány arcán. Eleget tudott. Nyers hírtelenséggel felállott. Rögtön felállt apa is, leánya is. Nem kérdeztek, hogy miért siet ennyire. A bankár nyájasan, szinte szerényen kezelt nyujtott.

— Kedves Petőfi ur, én minden tisztelges fiatallembert szívesen látok háznál. Ennek, mint bizonyára jól tudja ön,

az a módja, hogy valamely ismerősünk által ide bevezetett magát. Ha aztán jobban megismerkedtünk, a többi Isten kezében van.

Emilia is odanyújtotta höfész kis kezét. A költő hanyat-homlok sietett kifelé. Soha többet feléje sem ment a leány.

Evekkel később bizonyára látták egymást Pesten. Mikor Petőfi már a Szendrey Julia férje volt, a szép Emiliát pedig Lónyay grófnénak hívták.

Ilyen furcsa, izgága, szertelen fiatalember volt ez a Petőfi. Csak éppen lángelme volt amellett.

HARSANYI ZSOLT

SORSAT SENKI SEM KERULHETI EL

Thomas Morris tragikus sorsáról sokat beszélnek most Angliában. Thomas angol tengerész-alisz, annakidején a Poseidon nevű tengeraltjárón szolgált, amely pár évvel ezelőtt elsüllyedt és Morris pár társával tudott csak megmenekülni. Most az ugyancsak elsüllyedt M. 2. tengeraltjáróról vesztette életét.

— „Nyugalattamozás a dévai városházán” címmel a B. L. 1932 február 1-i számában megírtuk, hogy a munkáspárti nyugdíjasok nyugtáit a városházán csak azzal a feltétellel láttamozták, ha előbb behordanak a primáriára egy vagon tűzifát. Tudósításunkban azonban sajnálatos kézírathiba folytán került bele a dévai városháza, mert ez a megdöbbentően embertelen nyugdíjasepizód nem Déván, hanem — Lupényban játszódott le. Amikor tegnapi tudósításunkat ebben az értelemben helyesbítettük, azt is meg kell állapítanunk, hogy Déva város polgármestere ellen ilyen panasz nem merült fel, mert pártatlanságával és korrektességével az egész város tisztán bizalmát és szeretetét érdemelte ki.

Kirándulásoknál, turánok szopogasson Anacot pasztillát, fertőtleníti a száját és torkot, üdítene. Egy fiola ára 37 lej.

— Grozavescuné ismét férjhez megy. Bécsből jelentik: Ot évvel ezelőtt lőtte agyon felesége Grosavescu Traiant, a nagyjövőjú román tenoristát. A meggyilkolt művész a bécsi Operának volt a tagja s éppen külföldi turnéra készült. Az esküdtbírósg enyhítő körülménynek tekintette, hogy Grosavescuné féltékenységből ölte meg urát s felmentette a gyilkos aszonyt, aki állítólag rövidesen ismét férjhez megy.

— Alprefektus látogatása egy brassói hentesüzletben. Kleverkausz, Hirschertai mézárasmester feljelentést tett a rendőrségen, hogy egy Gogan Viktor nevű egyén, aki magát volt megyei prefektusnak adta ki, 12 ezer lej értékű árut csalt ki tőle. A rendőrség megindította a nyomozást, hogy a szélhámost kézrekerítse.

— A kintasított spanyol jezsuiták Amerikában és Belgiumban fognak letelepedni. Rómából jelentik: A Jézus-társaság határozata szerint a Spanyolország területéről kintasított jezsuiták részint az Egyesült Államokban, részint pedig Belgiumban telepednek le.

— Perelnek a nagyváradi nyugdíjasok. Nagyváradról jelentik: Az itteni nyugdíjas-szövetség elnöke felszólította a nyugdíjasokat, hogy akik perelni akarják az államot a törvénytelen nyugdíjlesztés miatt, jelentsék be ezt a szándékukat a szövetségnek. Az előrelátóan nagyszámú indítandó perek kérdésében a szövetség rövidesen határozni fog.

— Három gyilkos között összesen 28 hónapi fogházat osztottak ki. Marosvásárhelyről jelentik: A gyulafehérvári törvényszék most ítélkezett Szakács György, Szakács Béla és Krizbay János, nagyenyedi munkanélküliek fölött, akik 1930 október 25-én Eperjesi Mártont meggyilkolták. A törvényszék a gyilkosok korát tekintve véve enyhe ítéletet hozott. Szakács Györgyöt hat havi, Szakács Bélát 8 havi, Krizbay Jánost pedig 10 havi fogház büntetéssel sújtották.

★ Biri néni szakácskönyve a legjobb — ezt tanúsítja legalább 15000 asszony. Csak ezt fogadják el! Ára kemény félvaszonkötésben 130 lej. Kapható mindenütt. Kiadta a Brassói Lapok Könyvostálya.

DINAMIT a szájpádlás alatt

Nagybányán egy bányász dinamitot tett hátra a nyelvére, mint egy darabka orosságot, zsinórja kilógott a szájából, aztán gyufát gyújtott, a zsinórt maga felé kunkorította, meggyújtotta a végét és újra elengedte. Aztán nyugodtan nézte, hogyan közeledik a kis láng a torka előtt ülő borostyánkő színű, robbanó zselatinhoz. A távolság folyton fogy, a szürkés-fehér füstös folt, amely a tűz közeldét jelzi, egyre közelebb ér. A bányász hided vérről áll egy helyben és, mintha szapánbuborékokot fujna, merőn és sóvárogva nézi. A láng már beér a szájába és ott ég tovább. Szoktak így, egy égő gyufát a fejénel befelé tartanak a fogak közt, hogy az egész szájpádlás kivilágosodik, mint egy miniatűr barlang. Ennek a bányásznak a szájrége is megpillan most, mintha ott egy körte égne. Látszik az iny vörössége, az erek kékes hazaltja, a kitátott fából a fogak vigyorgó fersége, amelyeknek résein okonyan szüremlik ki a fény.

Még él. Bent, a fogatartott szájban, a kis láng körül még felhők a forró pára, amelyet a garat erezi ki, mintha rá akarná magát borítani a lángra, mint egy bura, hogy elfojtsa. De a tűz, mely érzi a végét, most hirtelen fellobban; megszagolta a zsákmányát és ráveti magát. A kipeckelt száj már nem világít úgy, mint az előbb, a tűz odabent leomlik a borostyánkő zselatinra, mint egy megtalált szerelmesre.

A tűz és a dinamit találkozása süket dörejfel csapódik szét, a férfij, amely az előbb még feszülten állt, szilánkokra hasad, — a két elem nássa szétvetette emberi barlangját.

Férfij volt. A Teremtés koronája. A férfias akarat és céltudat inkarnálódása. Igen, ez az az Isteni Homlok, amelyet költők énekelnek, az agy partja, amely egészen magához fogadja és öleli az Élet hullámerését. Férfij volt ez a nagybányai bányász, férfi az igazából. Nem öngyilkos volt, hanem Itélkező és Végrehajtó hatalom. A kanti Hídeg Ész. Így tudni elmenni innen! Milyen csodálatos! Milyen tisztá! Számvetés! Menyivel előbb a halálban, mint amilyen kevéssé vagyunk sokan azok az életben.

(b—y)

A rendes béműködés alapja az egészségnek. Este 2—3 szem Artin dragée reggelre normális ürülést biztosít. Kérje orvosától. Olcsó.

— Pénzhez jutnak a temesmegyei tanítók. Temesvári tudósítónk jelenti: A hónapok óta fizetés nélkül tengődő temesmegyei tanítókkal örvendett hírt közölt a tanfelügyelő, amely szerint rövidesen pénzhez jutnak. Fizetési lajstromok elkészült s mihelyt a pénzügyminiszteriumból — ahová jóváhagyás végett felterjesztették — visszaérkezik, nyomban felvehetik járandóságukat a temesvári pénzügyigazgatóságon. Minden attól függ tehát, hogy a pénzügyminiszteriumban mikor készülnek el a lajstromok jóváhagyásával.

— A milliárdosok is meghalnak egyszer. Newyorkból jelentik: John D. Rockefeller, a 92 éves dugzagdag petroleumkirály, aki a világ legfrissebb aggasztványának hírében állott, a floridai Ormond Beach városban súlyosan megbetegedett. Környezete — a milliomas magas korára való tekintettel — nagyon aggodók Rockefeller válságos állapotai miatt.

— A marosvásárhelyi munkanélküliektől megvonták a vizet. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: A város területén élő nagyszámú munkanélküli között óriási elkeseredést okozott a villany és vízművek igazgatóságának eljárása. — Tudnillik a munkanélküliek kereset hiányában nem tudják a villany és vízdíjakat fizetni, a közművek igazgatóságai egymásután vették el tőlük az áramot és zárták le a vezscsapjaikat. A munkanélküliek most elhatározták, hogy a városi tanácstól emberségesebb bánásmódot kérnek a maguk részére, akik önhibájukon kívül vesztették el kenyérüket és keresetüket.

— EGYSZERŰ KÖNYVVITELTAN magánaton való elajátítására, számos mintával és egyéb hasznos tudnivalóval. Igen alkalmas iparosok és kiskereskedők részére. Ára 51 lej, postán pórtóval 36 lej. Legegyszerűbb a pénzt utalványon előre beküldeni, akár postabélyegeken. A Brassói Lapok Könyvostálya.

A rádióriporter. Egy különleges és rendkívül szellemes német filmkabaré a brassói Modern Mozzó mai műsorujdonasága. Paul Morgan ötletesen konferál és a két óras harsány kacajt fakasztó kabaré-számokban a leghíresebb filmsztárok, közöttük Roman Novarro és Malek is felépnek. A film egyrésze a nagyhatású tánc attrakciók, originál színes felvételek is valósággal bámulatba ejtik a közönséget. Aki igazán nagyon jól akar mulatni, az nézze meg „A rádióriporter” német filmkabarét ma a Modernben. Strauss Oszkár zenéje, Strauss személyes fellépésével.

★ JUTALOMBAN részesitem azt, aki elhozza, vagy nyomára vezet, január 15-én elvesztett fekete szeter kutya. Stocuescu kapitány, Brassó, Vár-utca 33. (e)

— VÁLTÓHAMISÍTÁSÉRT LETARTÓZTATTAK EGY MAROSMEGYEI GAZDÁT. Marosvásárhelyről jelentik: Néhány héttel ezelőtt részletesen beszámoltunk arról a bűnügyi bonyodalomról, amely Kádár Endrénének, ta gödömestersházai parasztnabobnak hagyatéka körül keletkezett. Ennek a különös családi háborúsnak és bűnügyi herce-hurcának története érdekes fejezettel gyarapodott. A sármási csendőrség a marosvásárhelyi ügyészség utasítására letartóztatta Plalon Sándor gazdálkodót. A letartóztatás oka a gödömestersházai parasztnabob hatalmas vagyonával van összefüggésben. Plalon Sándor ugyanis fél millió lejről szóló váltót hamisított Kádár Endre nevére, de a banknál, ahol a váltót bemutatta, rájöttek a hamisításra és bűnvádi feljelentést tettek Plalon ellen. A bűnvádi feljelentés után indított vizsgálat során az ügyészség elrendelte a váltóhamisító gazdálkodó letartóztatását.

Ovomaltine természetes erősítő tápszer, megacélozza az izmokat, erősíti az idegeket.

— ELFOGTAK A LEVICZKY-FELE KASSZAFURÓ-BANDA FŐNÖKÉT. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Néhány nappal ezelőtt beszámoltunk arról, hogy a marosvásárhelyi rendőrségnek sikerült a Leviczky-féle nemzetközi kasszafuró-banda több tagját elfogni. A kasszafuró-banda vizsgálati fogságban levő tagjai kihallgatásuk alkalmával azt vallották, hogy tulajdonképpen vezértük Nameko Iván volt, aki Oroszországból a szökött. A marosvásárhelyi ügyészség országos körzést rendelt el a betörővezér kézrekerítésére és ez az intézkedés most meg is hozta az eredményt. A galaci rendőrség ugyanis arról értesítette a marosvásárhelyi hatóságokat, hogy Namekót Galacon elfogták és rövidesen felkísérik Marosvásárhelyre is, hogy szembe-sítsék bandája többi tagjaival.

— EGY VAK HEGEDÜMŰVÉSZ DIADALUTJA. Példálatlan érdeklődés mellett lépett fel a napokban London egyik hangversenytermében Haitovits vak orosz hegedűművész. Mielőtt Angliába érkezett, már palósságos diadalmenetben járta be az Egyesült Államok nagy városait. Haitovits annakidején még a pétervári konzervatóriumban tanult, amihez a cár külön engedélyére volt szükség. Természetesen nagy nehézségek közt tanulhatta be csak zenedarabjait, amelyeknek hangjegyeit vakirással kellett használatosá tenni számára. Vasszorga'ommal és nagy tehetségével végül elérte a művészi tökéletességnek azt a fokát, amely oly óriási sikereket szerzett neki.

— UJ VÍZMŰTELEPET ÉPÍTENEK MAROSVÁSÁRHELYEN. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Marosvásárhely lakosságának rendkívül sok panaszra szolgáltatott okot az a körülmény, hogy a városi vízművek eddigi berendezése sehogysm tudta a folytonosan fejlődő város igényeit kielégíteni. Eppen ezért a város vezetősége többször is lépéseket tett arra, hogy a belügyminiszteriumtól egy új vízműtelep építésére szerezzen engedélyt. A belügyminiszterium most arról értesítette a városi tanácsot, hogy szakértőkből álló bizottságot küld ki a kérdés tanulmányozására. A bizottság elnöke Stan Vidrighin, volt CFR vezérigazgató, a temesvári vízművek igazgatója lesz. A városnak 20 millió lej szabad fordítani az új vízművek megépítésére, amivel a lakosságának régi óhajta teljesül.

★ ERDÉLY TÖRTÉNETE. Irta dr. Jancsó Benedek. A szerző utatásai szerint kiadásra rendezte Gyallay Domokos. Az erdélyi magyar szellemi élet a maga elárululásában nagyon nélkülözötte Erdély tüzetesebb történetét. Dr. Jancsó Benedek történetíró munkássága nem szorult méltatásra. Nemcsak tudós volt ő, hanem bölcs a szó legnemesebb értelmében. Ez a magyar bölcsesség hatja át minden munkáját. A könyv ára 80 lej és a Brassói Lapok könyvostályában kapható.

BRASSO „Modern Mozzó”

Telefon 518

Ma kedden premier! — Németül beszélő, éneklő filmkabaré. Roman Novarro, Paul Morgan és Malek-el, Strauss-zenéje:

„A radio-riporter”

Részben színes, különleges attrakcióiu sláger nevető műsor

Jön! Következik! Jön!

Redl ezredes hazaárulása

A legnagyobb világslker! Német filmkölösszus. — Lil Dagover és Teodor Loos-al

Könnyű megállapítani, hogy a sajtó már ismét félrevezeti az olvasót, aki bizonyos dolgokkal kapcsolatban annál nagyobb zavarba jön, minél több lapot olvas el.

Miután a japán–kínai háború egykönnyen korunk sorsdöntő mozzanatává fejlődhetik, feltétlenül fontos az, hogy a kortárs legalább megközelítő valószerűséggel ismerje a helyzetet.

Egyes újságok azt írják, hogy Japán közönséges rablókalandot hajt végre Kelet-Ázsiában. Mások azt vélik tudni, hogy a szovjet provokációi késztették háborúra. Sok napilap viszont azt hangoztatja, hogy Moszkva már előzetesen beleegyezett Nippon fiainak durva hódításába. E beleegyezés ellenében a szovjet óriási kölcsönt kapott volna a ferdeszemű imperialistáktól. A könnyetn szerzett pénzen Moszkva kiépíteti vasúti összeköttetését India felé, mely új flottabázissal szolgál majd a tőkés világrendnek s elsősorban Angliának megdöntéséhez.

A fentiekhez hasonló ostoba és célzatos „tájékoztató” szárazsámrta lát napvilágot.

Az igazság az, hogy Japán, melyet a világ összes többi államaihoz hasonlóan elért és szinte végzetesen sujtott a válság, a legégetőbb belső problémáktól gyötörve, lépett rá a háború és hódítás útjára, mely — ez valóban igaz — a legközönséges rablókaland jellegét viseli magán. A nyomorgó, tökeszedő, munkanélküliséggel küzdő, az elkeseredett proletárság forradalmi kirobbanásaitól fenyegetett Japán uralmi rendje úgy találta, hogy a zűrzavarból egyetlen kivetítő út van: új gyarmatok, új kifosztani való területek szerzése.

A háború fellendít minden ipart s a költ. séget a Europe, a leigázott lakosság fizeti meg.

A győzelem megindítja a szovinizmus tornádóját, ami egyidőre elfojtja az elnyomott társadalmi rétegek jajsavát.

A háború urra teszi a fegyvert, a statáriumot, a rémuralmat és az önkényt. A hóhér kötele elnyomja a tiltakozást!

Igaz, hogy milliónyi élet pusztulhat el, igaz, hogy felbecsülhetetlen értékek válnak semmivé. Igaz, hogy a mai diadal holnapra véresen megbosszulja majd önmagát.

Am a durva mézárás pillanatnyilag mégis megoldja a helyzetet. Jöjjön tehát a társadalmi megváltás:

Háborul Háborul Háborul

Nem igaz tehát az, hogy a szovjet provokálta volna a sárgákat, amint valótlan az is, hogy Nippon csengő arannyal vásárolta meg Moszkva beleegyezését a hadjáratba.

Dehogy is adott Japán aranyat. Hiszen neki magának sincs. A tokiói Nemzeti Bank csak nemrégiben függesztette fel az aranystandardot, akárcsak Anglia. Ott sem recseg-rohog kevésbé az állam épülete, mint erre-felé minálunk.

A háború egyszerű tüzet volt a Felkelő Nap Országára részére. Befektetés, amely jó kamatozatot ígért. Business is business. Hát megcsinálták.

Igaz, hogy ezt a befektetést emberi életben kellett eszközölni. De azért tőke a tőke, s azért imperializmus az imperializmus, hogy ilyesmire ne legyen tekintettel.

Emellett Japán számára a rablókaland mint hazafias teljesítmény is megfelelő volt. A szovjet hivatalos lapja, az Izvesztija és ennek nyomán az egész világsajtó, éppen ma adja közre azt a titkos diplomáciai iratot, a mely ennek a hazafiasságnak a Bibliája.

Ez a titkos irat, melynél szenzációsabb leleplezés évtizedek óta nem adódott az öt világrészen, egy memorandum. Szerzője Tanaka japán miniszterelnök, aki az iratot 1927. július 25-én személyesen adta át a mikádónak.

A kortárs elfogulatlan tájékoztatásához tartozik, hogy a napvilágra került titkos iratból néhány részt leközölünk:

„Japán mandzsuriai és mongóliai politikáját meg kell koronázni néhai nagy császáruknak, Medit-nek utasításához híven egy új kontinentális császárság alapításával. Ez szükséges a japán nemzeti dicsőség nagyobbtításának és a jövendő japán generációk fejlődésének szempontjából.”

Ezután a memorandum kitér az ugynevezett washingtoni egyezményre, mely biztosítja Kína területi épségét és atmelyet 1922. február 6-án Japán is aláírt. A titkos irat kifejt, hogy ezt az egyezményt meg kell szegni, Japán a kellő időpontban kiméletlenül törjön be Kínába, hogy így...

„...kezzeinkbe ragadjuk Kína összes erőforrásait, s ilyenképpen Indiának, a szigetcsoporthoz, Közép- és Kisázsia-nak határáig érünk, úgy, hogy ezek bármikor nyitba állanak benyomulásunk számára... Hogy ez a cél mindmáig nem éreztet el, az megbocsáthatatlan büne Fel-séged szolgálóinak.”

A memorandum, amely egyébként 15 nyomtatott oldalra rug, foglalkozik ezután a szovjet elleni háború szükségességével s követeli „Amerika letiprását, amint letiportuk 1903-

ben a cári Oroszország még nagyobb erejét is.”

Mi tehát a helyzet? Japán egyrészt belső, társadalmi problémáitól, másrészt a katonai és arisztokratikus klikk hódítási örületétől hajtoa, mintegy új tatárjárásról álmodik s ez a féktelen, esztelen, mézárásra alapított sárga invázió még sem állana Európáig. Sőt adott esetben átgázolna rajtuk is. Az uralkodó klikkek a mikádót, Hirohitut, (aki e néven, ha jól tudom, már a 132-ik uralkodó Japánban), Dzsingisz Kán szerepére kényszerítik. A japán katonamegy előre és elhull a fronton. A kínai kuli hátrál és elhull a fronton. Holnap talán már az orosz muzsik menetel és elhull a fronton. Holnapután pedig esetleg mi és ti, ezek és azok, mindannyian rohanunk előre és elhullunk a fronton.

És eközben...

És eközben a Népszövetség, mely tíz pak-tumban, száz leiratban és tízmillió nyilatkozatban biztosított bennünket a békéről, a háború lehetetlenségéről, arról vitatkozik, hogy a japán–kínai tömeggyilkolás ügyében melyik paragrafus érvényes: a 10-ik, a 15-ik, vagy a 16-ik?

Komoly képpel tudnak arról beszélni, hogy ez a jogelv, vagy az a jogelv, ez a forma, vagy az a forma, ilyen szempont, olyan szempont-e a helyes?

Mi nem tudjuk önöket a komolyságban követni, Urak!

Mi már akkor, amikor önök összeültek, hosszantartó és viharos mosolygásban törtünk ki!

RÉGI PROBLEMA

És ugyancsak eközben megnyílt Genfben a leszerelési konferencia is, melynek befejezte után előreláthatólag felfegyvereznek mindannyiunkat.

Ha szegények vagyunk is, ha rosszul megy is a sorunk, de legalább humorérzékünk van nekünk itt Romániában. Legalább is erre mutat az, hogy a leszerelési konferenciával egyidejűleg nyílt meg itt Bukarestben a „hadigát-iskola”.

SATO JAPÁN MINISZTER ÉS A SZÉKELYEK

Hogyan történt a döntés a Csiki Magánjavak ügyében a népszövetségi ülésen

Genf, február 2.

Feszült izgalom lebegett a főtitkárság üvegtermében, mikor Paul Boncour lefújta a Sanghai elfoglalása körül keletkezett drámai párvíadalt a kétségbeesett kínai és a japán delegátus között és a tanács áttért a Csiki Magánjavak ügyének tárgyalására.

De most Sato japán miniszter, akinek a mandzsuriai aférú véres fejzetének tárgyalásánál valami elfojthatatlan derű jászott legényes bajusza alatt, ünnepléses komolysággal ismerteti a székelői petíció háttérét. Mintha bele akarná élni magát a japán miniszter a magyar kisebbségi panaszbába.

Jen kínai miniszter pedig, aki néhány perccel ezelőtt elkeseredetten követelte Japánnal szemben a büntető rendszabályok alkalmazását, szeliden néz a riválisára. Az asztalnál csend honol és mozdulatlanság, csak lord Cecil játszik az aranyláncával. Sok ismerős magyar arc a teremben. Ismertetik a székelői és román határorok vagyonának történetét. Az újságírókat meglepi az erdélyi történet II. József császárról, aki román és székelői határorokkal akarta Erdély határait őriztetni. William Martin, a Journal de Genève ismert publicistája is jegyez valamit egy előtte levő fehér lapra. Pedig a mai vezércikkében irt már a székelői nép helyzetéről, megemlítve, hogy a román kormány különböző elbánásban részesítette a román és magyar határorok leszármazottait, amikdön a székeliektől elvette, a románoknak meghagyta az egykori határorok javait.

Vajon tudják-e ezek az urak, hogy Csikvármegye lakosságát az erdőségek-ből, termőföldekből és legelőkből álló Magánjavak elkobzása, amely vagyonnak értékét békében százötvenmillió aranyfrankra becsülték, igazi nyomorba taszította?

Sato mindkét fél álláspontját világosan igyekezett ismertetni. A román kormány álláspontja az, hogy a magyar és román határezredek vagyonra között jogi különbség van, amennyiben a román javak a határorok tulajdona volt, míg a szé-

Polgárok részére. Anyák, apák és gyermekek részére.

Nyilván azért, hogy a teljes leszerelés után mutatóba életben maradjunk néhányan.

De nem kevésbé derűsek a franciák sem. Dumesnil ur, a francia repülőügyek minisztere éppen e héten tett elhatározó lépést a frank légiflotta megerősítésére. Négy eskadron „Góliáth”-típusú aeroplánt rendelt. Egy-egy gép 1200 lőerejű, öt gépfegyverrel és 11 bombavetővel. Egyenkint ezer kilogramm robbanóanyag szállítására alkalmasak. Négyezer méter magasan óránként 240 kilométer gyorsasággal repülnek, miközben teljes ködbé burkolják magukat.

S hogy a leszerelésről, amelyről egyébként sem voltak kétségeink, tökéletes képünk legyen, ma megszólalt Averescu marsall is, aki a maga véleményét a leszerelési konferenciáról a következőkben mondta el:

„Ha a lefegyverzés célja azoknak a költségeknek a csökkentése lenne, melyekkel a hadseregeket fenntartják, akkor bizonyára jó lenne az esetben, ha megvalósulna. Ha azonban a háború kikerülését célozza, akkor úgy találok, hogy a cél megmagyarázhatatlan és ki nem elégtő.

Megmagyarázhatatlan, mert nem az állandó hadseregek teremtették a háborút, hanem a háborúk az állandó hadsereget.

Ki nem elégtő, mivel azonnal, amint kivánság mutatkozik háborút csinálni, megteremtik a hadsereget is, mégpedig olyan gyorsasággal, ami nem is gyanítható.

Napoleon hadseregei és Angliának a világháborús hadserege eléggé elokvens példák.”

A marsall véleménye körülbelül visszatükrözi a katonai körök álláspontját. Nem kell leszerelés, mert nem a katonaság csinálja a háborút, hanem a háború a katonaságot.

Aki nem hiszi, járjon utána. Körülbelül azonos probléma azzal, hogy tyuk

VALDA

KÖHÖGÉST, MEGHŰLÉST

torokfájdalmakat, s
gyuladást elhárít
gyógyít a

VALDA

PASZTILLA.

Minden Drogeriában s
Gyógyszertárban kapható
Csak a

VALDA

névvel ellátott dobozban
kérjétek.

volt-e először s az tojta a tojást, vagy tojás volt-e először s abból lett a tyuk?

HIHETETLEN

Az új ügyvédi törvény, melyet a hozzáértők szakmai szörnyszülöttnek neveznek, 64-ik paragrafusában kimondja, hogy:

— Az ügyvédi hivatás megszűnik, ha az ügyvéd elhalálozik...

Érdekes. Ujszerű.

Mi eddig azt hittük, hogy az ügyvéd halála után is folytathatja mesterségét.

MUZIKALITÁS

A kormány — hirdeti fennen a hivatalos lap — „harmonizálta” a fizetéseket és „összhangba hozta” a nyugdíjakat.

Ezt nevezem zenei képességeknek.

Kár, hogy a Beethovenhez méltó, csudálatos muzikalitás eddig mindössze egyfajta zenét eredményezett.

A gyomorkorgást.

(m. i.)

ítélkezni. Hasonlóképpen vélekedik lord Cecil, aki mélyen besüpedt vállát ki-egyenestve, minden tekintélyt latbaveti, hogy a kisebbségi sérelem igazságos elbírálásához Hágától kérjenek véleményi.

MOST MÁR ÖREG ESTERE HAJLIK AZ IDŐ

A gordiusi csomót Paul Boncour, a tanácsülés elnöke vágta ketté. A francia delegátus az órájára tekintett, eszébe jutott, hogy át kell még öltöznie egy bankettre és reggel Párisba utazni az első vonattal. Végigsimította hátrafelé omló fehér haját és sietve kinyilvánította a határozatot, amely szerint a tanácselnök által kijelölendő bizottság dönt az ügyben.

S az elnöki kijelentéssel le is zárult az ügy. Kifelé árad a közönség, a kisebbségi probléma szakértői sokáig hevesen vitatkoznak a tanács döntéséről.

Paul Boncour elégedetten fogadja az üdvözléseket: nyugodtan térhet haza Párisba, sikerült megmenteni Franciaország egyik szövetségeseinek presztízsét.

S kinn az utcán a csillagos ég alatt Erdélyről folyik még a szó. A csiki panasztevők reprezentánsai, — akiket egész genfi időzésük folyamán senki sem kérdezett meg a petíciójukról, holnap szintén hazautazhatnak Erdélyországba.

Seidner Imre

Szerdán beterjesztik az új közigazgatási törvényjavaslatot

Bukarest, február 2.

Beavatott értesülés szerint a kormány szerdán beterjeszti az új közigazgatási reformról szóló törvényjavaslatot. Öttes-cu belügyi államtitkár már érintkezést is keresett az egyes pártokkal, hogy kikerje véleményüket.

A temesvári háztulajdonosok hajlandók le szállítani az üzletbéreket

Temesvár, február 2.

A temesvári kiskereskedők egyesülete az üzletbérek leszállítása érdekében beadványt intézett a háztulajdonosok szövetségéhez. A háztulajdonosok szövetségének választmánya most foglalkozott a beadvánnyal s kijelentette, hogy

bár a háztulajdonosok közterhei nem csökkentek, hajlandók mérsékelni beleszállításról tanácskozni.

A tárgyalásokon a háztulajdonosok háromtagu bizottsággal képviseltetik magukat.

Kisebbségi ember nem kaphat városi koncessziót Kolozsváron

A városi reklámműzem árlejtése, hamis tanácsi végzéssel és változtatott szabálytalanságokkal fűszerezve — Eladhat-e a város egy nemlétező jogot?

Kolozsvár, február 2. Különös és izgalmas háborúságha keveredett Kolozsvár interimár bizottsága a város egyik üzletfelével. A harc a városi falragasztási és reklámozási jog koncessziója körül tört ki és hetek óta foglalkoztatja a legkülönbözőbb közigazgatási és bírói fórumokat. Ezt az értékes koncessziót eddig ugyanis az erdélyi román újságírók szindikátusa bérlette 3 éven át és ezen idő alatt egy hirdetési vállalat adminisztrálta. December 31-én a város és a sajtószindikátus szerződése megszűnt és így új árlejtést tűztek ki a koncesszióra. Az árlejtést december 21-én meg is tartották és kilenc ajánlattevő közül a legelőnyösebb Mátrai János és Berkovics Imre ajánlata volt, amely 522 ezer lejre ajánlott az eddigi 270 ezer lejjel szemben. Az árlejtési jegyzőkönyvet az összes ajánlattevők aláírták és semmiféle kifogást nem emeltek az árlejtés szabályszerű volta ellen.

Néhány nappal később a román sajtóban heves kampány indult meg a város vezetősége ellen, hogy miért adta oda kisebbségi embereknek a hirdetési koncessziót.

Az árlejtést két ajánlattevő utólag mégis megfellebbezte, hogy a meghirdetése nem történt szabályszerűen. A koncesszió régi albérlői Bukarestben mindent elkövettek, hogy a központi árlejtési hivatal ne hagyja jóvá az árlejtést. Emiatt az új bérlők azt kérték a várostól, hogy a végleges döntésig is helyezze őket birtokba. A városi tanács 1929 december 29-iki ülésében 28286—1931 szám alatt teljesítette a bérlők kérését. Annál nagyobb feltűnést keltett azután, hogy

az új koncessziótulajdonosok részére kiadott határozat a tanácsülés jegyzőkönyvének szövegétől eltérően csak 1932 januárjára helyezte birtokba a bérlőket. Valaki tehát a tanácsi határozatot meghamisította.

A hamis határozatot dr. Bornemissza Sebestyén, az interimár bizottság helyettes elnöke, és Moga főjegyző írták alá, míg az ügy referense dr. Peptea György volt.

Az új bérlők beköltöztek a városházán rendelkezésre bocsátott irodahelyiségbe és megkezdték a munkát. Ekkor következett a második nagy meglepetés. Amikor elmentek az egyik filmszínházhoz elszámolást csinálni, a tulajdonos azt a kijelentést tette, hogy nem fizet, mert dr. Peptea György egy bizottsági ülésen magánbeszélgetés során azt mondotta, hogy

a falragasztási koncesszió bérbeadására vonatkozó szabályrendelet, amelynek alapján az árlejtést megtartották, nincsen jóváhagyva és így nincs érvényben.

Az új bérlők ezek szerint egy olyan jogot vettek meg a várostól, amely a valóságban nem létezik.

Közben a régi bérlők még nem adták át a koncesszióra vonatkozó ügyeket. Az átvétel a város két megbízottja útján január 1-én történt csak meg. A felvett 1651—1932 számú jegyzőkönyvből kiderül, hogy a régi bérlők idején a város részéről sohasem ellenőrizték a falragasztási és hirdetési díjakból eredő bevéte-

leket. Így történt meg, hogy a speciális hirdetésekből

a városnak járó 60 százalékos részesedés címén a régi bérlők három év alatt egyetlen fillért sem fizettek be. Ezenkívül számos más szabálytalanság is napvilágra került, amely azt mutatja, hogy a város érdekeivel az emult rezsim alatt feltűnően nem törődött senki.

sem az adminisztrációs osztály, sem a számvetőség. Ezt a mulasztást a január 22-iki tanácsülés 1651—1932 szám alatt azaz leplezte el az interimár bizottság, hogy a régi bérlők mulasztásairól szóló jelentés érdemleges tárgyalása nélkül az új bérlők ellen hozott tiltó határozatot, hogy csak január 1-én vállalhatnak falragasztási és hirdetési munkát.

Jorga összeveszett az egyetemi tanárokkal

Kinos, de nagyon jellegzetes incidens

Bukarest, február 2.

Rendkívül érdekes összetűzés tört ki Jorga közoktatásiügyi miniszter és a bukaresti egyetem dékánjai között. A dékánok úgynevezett szenátus ülést tartottak, amelyen egyikük bejelentette, hogy a dékánok tanácsa nem működhet egy olyan dékán és protektor elnöke alatt, akit törvényellenesen neveztek ki. A szóbanforgó protektor neve Bazilescu, hetven éves és már nyugdíjba kellett volna küldeni, eltekintve attól, hogy három ízben volt már dékán, ami szintén törvényellenes. A dékánok küldöttségét is menesztettek Jorgához, hogy tiltakozzanak Bazilescu kinevezése ellen. Jorga azonban kijelentette, hogy nem tehet semmit ez ügyben. Már a kihallgatás folyamata alatt érkezett a terembe Coculescu dékán, aki Jorgához fordulva a következőket mondotta:

— A törvény valamennyiünk fölött áll és azt mindnyájunknak tiszteletben kell tartania.

17 magyar gyereket

kiemeltek a szatmári zárda óvodájából
Miért ígább a svábok, miní a magyarok iskoláztatási joga

Nagykároly, február 2

Régi taktika, de még ma is nagyon jó taktika azt az ellenzékét erősíteni, amely gyenge. A sok apró ellenzék nem olyan veszedelmes, mint a hatalmas erejű ellenpárt. A legerősebb nemzeti kisebbség sorait meg kell tehát

bontani még akkor is, ha a kiugró és elriasztott kisebbség ezzel a bomlasztással nem a többség soraiba, hanem egy másik, gyenge kisebbség frakciójába olvad bele.

Az iskola törvényeink pontosan és következetesen átvették ezt a technikai és taktikai módszert és itt a magyarazata annak, hogy

a sváb nemzetiségeknek sokkal több szabad, mint a magyaroknak.

Ahol csak alkalom kínálkozik rá, mindenütt engedményeket kapnak a svábok, mert az ő megerősödésük a centrális állam szempontjából sohasem jelent olyan veszedelmet, mint hogyha a számban és erőben sokkal jelentősebb magyarság erősödik meg.

A Nagykároly vidéki svábok olyan könnyen megkapták német nyelvű iskoláik fenntartásának engedélyét, mint a milyen könnyen egyetlen egy meglevő magyar iskola sem kaphatja meg, csak a maga nyilvánossági jogát is. A német nyelvű iskolák felállítására a svábok — ez lassan-lassan kiderül, — nem csak azért kapták meg az engedélyt, hogy a maguk gyermekeit a maguk nyelvén nevelhessék, hanem azért is, hogy ezeken az iskolákon át a magyarságot számban és erőben meggyengíthessék. A nagykárolyi német óvodába például bekényszerítik a magyar gyermekeket. A hatóságoknak és az iskolafelügyelőségeknek meg van a

GRAZER WAGGON- UND MASCHINEN-FABRIKS ACTIEN GESELLSCHAFT VORMALS JOH. WEITZER, AUSTRIA, GRAZ (235)

GRAZI kétütemű Diesel-motorok 8 lóerőtől kezdve.

GRAZI négyütemű Diesel-motorok 25 lóerőtől kezdve.

Romániai képviselő: **JACQUES PAUCKER**
BUCUREȘTI, STR. BRANCOVEANU 9
TIMIȘOARA — CHISINAU. 2132 Szg

Az új bérlők a sorozatos szabálytalanságokat egy beadványban szögezték le 1924—1932 szám alatt és felelőssé tették a várost a történeleért. Erre mai napig sem adott választ a város, ellenben január 26-án egy távirat érkezett Bukarestből, amelyben

a központi árlejtési hivatal új árlejtés kifizetését rendeli el azon a címen, hogy Mátrai és Berkovics anyagi ereje és megbízhatósága nem kielégítő.

Hogy ezt Bukarestben honnan tudják, a mikor az új bérlők a törvény által előírt kötelezettségeknek 100 százalékosan eleget tettek, az külön rejtély, amely egyben az interimár bizottság dezavválását

is jelenti, mert hiszen Kolozsvár városa mégis csak jobban kell ismerje a saját adófizető polgárait, mint Costache igazgató, a központi árlejtési hivataltól. Alighanem a két bérlő idegen hangzású neve szolgált alapul erre az egyoldalú és különös intézkedésre.

A távirat alapján, amelyről még azt sem lehet tudni, hogy nem akoprit-e, a helyi revizós bizottság Kolozsvár város tisztii ügyészenek jogi véleményezését ellentétben megsemmisítette az árlejtést.

A döntés ellen az új bérlők felebbezést jelentettek be, azonkívül kártérítési pert akarnak a város nyakába akasztani.

hét szülőnek azért kell gyermekét az állami sváb ovodába átíratni, mert neve német hangzású.

Nem fontos tehát az, hogy kinek mi a nemzetisége, melyik kisebbségi nyelvet vallja anyanyelvének, csak az a fontos, hogy hogyan hangzik a neve, a név etimológiájából milyen eredetre lehet következtetni.

A helyi etimológusok tizenhét szülőről megállapították, hogy nem magyarok, hanem svábok és így ragaszkodtak ahhoz, hogy gyermekeiket ne a magyar hanem a német tannyelvű ovodába írassák át.

A mai viszonyok között nem is lehet megróni azt a szülőt, aki nem bírta sokáig az iskolai hatóságok vegzaturáját és a folytonos akadékoskodásoknak behódolva, átíratva gyermekét a sváb ovodába. Dicsérettel kell itt megállapítani, hogy ezek a szülők legalább annyiban gerincesek maradtak, hogy gyermekeiket az új állami iskolában, nem a német, hanem a román tannyelvű ovodába írtatták.

Ennek a tizenhét átkényszerített gyermeknek eredményével azonban az iskolai hatóságok nem elégedtek meg, és még most is, pedig a beíratások óta már hónapok eltelték,

egyre bírságolják azokat a szülőket, akik gyermekeiket átíratni nem akarják.

Ezer lejes bírságok vannak! Ki bírja ma az ezer lejeget? Ki nem fárad bele abba, hogy folytonosan idézzék és folytonosan büntetésekkel fenyegetssék? Még többen lesznek, akik „átíratnak“.

Az élet ma annyira idegesítő, a gond annyira megviselte az idegeket, hogy az emberek belefáradnak abba, hogy gyermekeik „ovodájáért“ vegzálják őket.

Ennek a vegzaturának egyébként is alig van alapja. Az iskolatörvény úgy intézkedik, hogy az a gyerek, aki igazolni tudja, hogy otthon, a szülei házában, gondoskodni tudnak neveléséről, nem köteles ovodába járni.

És mégis csinálják, mégsem hagyják békén az embereket.

Mi az iskola hatóságokon nem is csodálkozunk, de nagyon csodálkozunk a német tannyelvű ovodák háta mögött álló kisebbségi sorstársainkon.

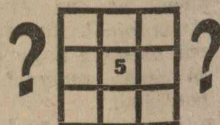
5,000 lejes készpénzprémium!

Ennyit kap mindenki, aki cégünkől svájci garantált zsebórát rendel 225 lejért (csomagolási és portóért külön 35 lej) és ugyanakkor beküldi az alábbi rejtvényt helyes megfejtéssel.

Hogyan kell a rejtvényt megfejteni?

Az ábra 9 kockájába 1—9-ig terjedő számjegyeket írunk be, olyan sorrendben, hogy az összeadásnál vízszintesen, függőlegesen és kereszben tizenötöt kapjunk végösszegekként. A 15-ös összegek az összeadásnál minél gyakrabban kell kijönnie.

Feltételek:

1. A beküldött megfejtést a beküldőnek alá kell írnia.
2. A prémiumok szétosztása nem történik sorsolás útján, hanem a prémiumot megkapja mindenki, aki beküldte a helyes megfejtést.
3. Megrendeléseket csak 1932. március 20-ig fogadunk el. 1932. március 31-én a B. L. ban közzé fogjuk tenni a rejtvény helyes megfejtését és azoknak a nevét, akik elnyerték a prémiumot.
4. A rejtvény helyes megfejtése dr. Florea Lupu, Cernăuți, Str. Iancu Flondor 1. szám alatt lakó közjegyzőnél van letétbe helyezve.
5. Minden megfejtő a rendeléssel egyidejűleg elismervényt kap, amely feljogosítja a prémium átvételére.
6. Aki több prémiumra tart igényt, fel van jogosítva arra, hogy több órát rendeljen.
7. Annak akinek az óra nem tetszik, 10 napon belül visszaküldjük a pénzt és visszafogadjuk az órát.
8. Az órát utánvétellel küldjük. A kiváltásnál 260.— lej kell fizetni. Nem követelünk előzetesen semmit Szívekedjék a megrendeléseket és a megfejtéseket az alábbi címre küldeni:

Depozitul de Ceasornice „VULTUR“ Cernăuți Str. General Mirescu 11, (Abl. 3.)

Das Siebenbürgisch-Deutsche Tageblatt

in Hermannstadt

Gründungs-jahr 1874
ist die politisch führende
Stimme der deutschen
Volksgemeinschaft in
Rumänien. Das beste
Nachrichtenblatt und
das werbeträchtigste
Anzeigenorgan

Zuschriften wegen Bezug und Anzeigen-
veröffentlichung sind zu richten an:

Verwaltung
des Siebenbürg.-Deutschen Tageblattes
Hermannstadt-Sibiu (Rumänien)
Königin-Maria-Straße 25.

Közgazdaság

ROVAT-ÉLEN

Buresch - Schober - Seipel & Co.

Sok naivitás kell ahhoz, hogy a minap lezajlott osztrák kormánykrisis hivatalos okait elhigye az ember. Buresch azért mondott le — így a hivatalos indoklás! —, mert a külügyi tárcát pártjának belső ellenzéke más kezébe kívánta. A belső ellenzék a kormány összetételét át akarta szervezni, helyet akart benne kapni, színtét élénkíteni kívánta. Lehet, hogy a jámbor osztrákok ezzel az indoklással megelégszenek, lehet, hogy a földi pártpolitika ezzel a megoldással beéri, de aki papíron ceruzával számolni tud, el nem hiszi.

Aki számolni tud, az világosan látja, hogy az osztrák kormány lemondása és átszervezése annak a gazdasági csődnek könyörtelen logikája, amely előtt ma Ausztria áll. Buresch nem vállalta tovább egyedül és saját ellenzékének bevonása nélkül azoknak az eseményeknek következményeit és felelősségét, amelyek most már kikerülhetetlenek. A Buresch-kabinet a keresztényszocialista párt kabinetje, de annak ellenére, hogy a párt maga kormányon, a pártban belül egymás ellen három csoport és frakció küzd. Az egyik és a legerősebb frakció a Seipel pártja, amely mindig ellenzi a párt minden cselekedetét, ha a kormányban, sőt, ha annak legalább is az élén, nem maga Seipel áll. A másik csoport a monarchista szárny, amely a tiroliakra támaszkodik és amely ugyancsak Seipelt kívánja, de — parlament nélkül, míg végül a harmadik árnnyalat a slájerországi kormányzó: Rintelen mögött tömörül és külön utakon jár.

A gazdasági hullámok, legkésőbb három hónapon belül, Ausztria feje felett összecsapnak és így Buresch az ügyek vitelét csak úgy vállalhatta tovább, ha a felelősségben a saját ellenzéke is partcipál. A Buresch politikája e percben nagyon hasonlít ahhoz a katonai politikához, amely az ágyú farára hajdan két tüzet ültetett, azzal az indoklással, hogy egy — nem bírja a rázást, Buresch nem bírja egyedül a rázást! Jöjjenek a többiek is, az árnyalatok és szakadatok is, mert úgy illik és úgy való, hogy mindannyian szenvedjenek és kiszorodjanak, ha a dolgok odáig érnek, hogy nem mennek tovább.

Már pedig nem mennek tovább! Az osztrák Jegybank mellett, mint tanácsadó De Bruins áll, egy holland bankár, komoly koponya, aki azonban komolysága és tudása dacára is nem azt nézi, hogy Ausztria hogyan boldogul, hanem azt, hogy megbízói, a hitelező hatalmak, hogyan kapják meg a kamatokat. Ausztria már augusztusban sem tudott fizetni és akkoriban kiegyezett hitelezőivel olyképpen, hogy hajdani 32 millió dollár értékű rövid lejáratú adósságát tizenöt százalékos részletekben fizeti meg. Ezeket a részleteket Ausztria pontosan fizette is, de nem bírja tovább. Egy-egy ilyen részlet 30 millió shillinget jelent, ezenfelül havonta kamatokra és a legszorosabban kördába fogaott magángazdálkodás kielégítésére 100 millió shilling kell, ami azt jelenti, hogy három hónap alatt Ausztriának nincs egyetlen egy megfizetett krajcárja sem. Az osztrák Jegybanknak ugyanis e pillanatban 317,5 millió shilling értékű a deviza és arany készlete, ami azt jelenti, hogy ha havonta 100 millió shillinget kamatokban és a gazdasági élet igénylésében kifizet és 10 millió shillinget ennek az egyetlen kölcsönének részléteként törleszt, három hónap múlva pénzének egyáltalában nincs fedezete.

A 317,5 millió szillinges fedezet az 185,2 millió szillinges bankjegyforgalomhoz viszonyítva 24,2 százalékos fedezetet jelent, már pedig a stabilizációs megállapodás szerint Ausztria arany és valuta fedezete nem lehet kevesebb, mint 24 százalék. December 31-én még két tized százalékos fedezeti felesleg volt! De csak volt! Már a legutóbbi heti kimutatás azt mutatja, hogy a fedezet pontosan 24 százalékra apadt.

Szóval: egyetlen shilling értékű devizát sem adhat le a Jegybank, ha azt akarja, hogy pénzének a nemzetközi piacon értéke maradjon és hogy megfelelhessen a nemzetközi pénzügyi megállapodás

Sok váltót óvatoltak:

Bukarestben aránylag simán, vidéken mindenütt nehezen folytak a február elsején esedékessé vált fizetések

Nehéz volt a januári ultimo

Bukarest, február 2.
A rossz, sőt tovább romló gazdasági viszonyok között egyre nehezebbé válnak az ultimók. A januári ultimo, illetőleg a február elsejével esedékessé vált fizetések teljesítése úgy a fővárosban, mint az országban mindenütt súlyos gondokat okoztak.

Bukarestben aránylag elég simán zajlott le ez az ultimo is, de a vidékről érkező jelentések szerint régen nem volt ilyen nehéz fizetési terminusa és elseje az ország kereskedelmének és iparának, mint most.

Ez azonban nem csak az általános gazdasági válsággal és pénzkrisissal magyarázható, hanem azzal is, hogy a legtöbb kereskedő számára most váltak esedékessé azoknak az áruknak a fizetése, amiket a téli szezon idejére szereztek be.

A lejárt váltók óvatolása a fizetések

nemteljesítése következtében

meglehetősen nagy arányokat öltött ennek következtében újabb fizetési képességek bekövetkeztével számolnak.

Fővárosi bankkörökben ennek ellenére bizakodóan ítélik meg a helyzetet, a mit azzal indokolnak, hogy egyfelől

kezd fokozottabban visszatérni a bankok aktivitása, amit a Nemzeti Bank is támogat,

másfelől pedig, hogy a kereskedelmi cégek kötelezettségvállalása az utóbbi időben meglehetősen redukálódott, úgy, hogy azoknak teljesítése már nem fog nagyobb nehézségekbe ütközni.

Azt, hogy végeredményben hogyan zajlott le a február elseje, mint fizetési terminus, csak a közeli napok fogják megmutatni, amikor a váltókra megállapított kíméleti idő is lejárt.

Letöri a vasut a hajó konkurenciáját

Román-magyar vasuti megállapodás a petróleum olcsóbb szállítására

A román vasut 30, a magyar vasut 38 százalékkal szállította le a magyar, osztrák, cseh piacra szóló román petróleum viteldiját

Bukarest, február 2.
A román petróleum és petróleumtermékek kivitelének fellendítése szempontjából nagyfontosságú megállapodás jött létre a román és a magyar államvasutak között. A megállapodás jelentősége abban domborodik ki, hogy a román petróleumtermékek magyarországi elhelyezését megkönnyíti azáltal, hogy

a két vasut a szállítási díjat lényegesen leszállítja,

ezenkívül, hogy a magyar vasutak a redukált tarifát a román petróleumtermékek tranzitjánál is alkalmazza, miáltal az osztrák és a cseh piacokon erősen versenyképessé válik a román kivitel.

A megállapodás lényege az, hogy a román vasutnak az érvényben levő petróleumszállítási tarifát 30 százalékkal csökkenti, a magyar vasut pedig 38 százalékkal,

ugy a magyar piacra, mint az Ausztria és Csehszlovákiába szóló román petróleumküldeményeknek.

Ez a megállapodás, amely február elsejével már életbe is lépett és súlyos csapást mér azokra a dunai hajóstársaságokra, amelyek eddig szinte kizárólagosan szállították a román petróleumot és petróleumtermékeket külföldre, mint-hogy ezeknek vasuti szállítása hosszabb távolságra nem fizetődött ki az eddigi magas vasuti tarifák mellett.

A román és magyar vasutak által életbe léptetett tarifacsökkenés olcsóbbá tette a vasuti szállítást, mint a petróleumnak hajón való szállítását

és ennek még másik előnye az is, hogy a szállítás rövidebb idő alatt történik.

egyensúlyának. Devizát tehát többet nem adhat, ezzel szemben legalább 110 millió shilling kell havonta, hogy éljen, megéljen és legalább kamatot fizethessen és ennek tetejében egész rövid néhány héten belül lejár az a másik 190 millió szillinges kölcsöne is, amelyet Ausztriának legutóbb a Nemzetközi Fizetések Bankja és az angol Jegybank adott.

Ez így tovább nem mehet. A Kreditanstalt bukása előtt Ausztria deviza és arany fedezete 85,6 százalék volt. Nyolcvanhárom százalékról nem is egész háromnegyed év alatt lezuhant huszonegy százalékos fedezetre. Ebből a lejtőn való folytonosan gyorsuló zuhanásból egész pontosan ki lehet számítani azt, hogy amennyiben Ausztria még tovább is fizetne, mikor jut oda, hogy tovább is fizetni ne tudjon.

Itt akart „álljt” parancsolni Buresch,

de egyedül nem meri megtagadni a fizetéseket és bezúntatni a normális gazdasági életet. Ezért a kabinet krisis és ezért a jelentés Schoberhez és a barátkozás és kibékülés Seippellel.

Más kiut itt igazán nem maradt. A kabinet maga 66 keresztényszocialista és 9 Landbund képviselőre támaszkodik, a mellyel szemben 72 szociáldemokrata, 10 nagynémet és 8 Heimatblock áll. Ha az a 66 és 9 voksból álló „többség”, — amely alapjában véve csak azért többség, mert hatalmi súlyánál fogva a többségi erő birtokában van, — sincs egy platform, nem lehet a kenetlen szekeret tovább nyösörögtetni.

A keresztényszocialista párt nem maradhat tovább széttárgolt és ellenérzésű, mert különben a bekövetkező gazdasági csőd elsöpri azt a talmi „többséget”, amely ma még Ausztriát polgári színezet-

Antineuralgic

DR NANU MUSCEL

az egyedüli gyógyszer influenza, migrén idegzsákák stb. ellen. Csakis eredeti csomagolásban árusítják. Minden dobozban az orvos jelzéssel ellátott 2 kapszula (osztályban) van.

Kapható: gyógyszerárakban és drogériákban. Szf 17171

miáját állítsák vissza, mert a jelenlegi rendszerrel a bevételek 75 százalékát adminisztrációs kiadások emésztik fel.

A patenta fixa kérdésével hétfőn este tartott ülésén foglalkozott a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara is. Az igazgatótanácsi gyűlésen követelték, hogy ezt az adózási rendszert olyan módon változtassák meg, hogy ne tegyen különbséget kispáros és kiskereskedő között. A patenta fixáról szóló törvény ugyanis 20 százalékos adóengedményt ad a kispárosoknak, viszont semmiféle kedvezményt nem engedélyez a kiskereskedőknek. A kamara igazgatótanácsa követelte, hogy azokat a kiskereskedőket, akik a patenta fixa rendszerű megadóztatás alá esnek, szintén részesítsék 20 százalékos kedvezményben.

Negritiu kamarai elnök kijelentette, hogy értesülései szerint a kormány meg is tette a szükséges intézkedéseket a patenta fixa módosítására s egyúttal remény van arra is, hogy a minimális adóról szóló törvényt is módostani fogják az érdekeltek javára.

Kis Közgazdasági Hírek

ÜNNEPELTÉK AZ UGIR ELNÖKEI. A romániai gyáriparosok országos szövetsége nagyszabású jubiláris bankettet rendezett Bukarestben C. Busila mérnök, a szövetség elnökének tiszteletére. Busila mérnök tagadhatatlan érdemeket szerzett a gyáripar megszerzése és érvényrejutása terén, mint parlament képviselő pedig több ízben védte erősen az ipari érdekeket a törvényhozás házában. A banketten nagyszámu hívein kívül Vasilescu-Karpen és Valcovici miniszterek is részt vettek.

JÖN AZ ÚJ TÖRVÉNYÖZÖN. Tegnap újra megnyílt a parlament, vagy ahogy az utóbbi időben a parlamentet elnevezték, a törvénygyártó-üzem. Ezzel egyidejűleg lépett munkába a legfőbb törvényvéleményező tanács is, melynek rövid idő alatt a következő törvényjavaslatokról kell véleményt mondania: a mezőgazdasági adósságok konvertálásáról szóló törvény, az uttörvény, az új lakbérleti törvény, az álláshalmazásról szóló törvény, a szeszmonopóliumról szóló törvény, a közigazgatási törvény, az új ipariügyi törvény, stb. stb. Ebből is kitűnik, hogy a most megnyílt parlament sem lesz téltelenségre kárhoztatva.

VÉDEKEZUNK A VAMSOROMPÓK-KAL SZEMBEN. Románia nem csak import, hanem export-állam is és, mint ilyennek, fontos érdekei fűződnek a külföldi piacokhoz. Azokhoz a külföldi piacokhoz, amelyek egyre jobban elbarikádozzák magukat és amelyek ezzel egyre nehezebbé teszik a román exportcikknek és anyagok útját. Az egyre nagyobb méreteket öltő vámbarikádokkal szemben Románia is védekezésre szorul. A kormány egy speciális bizottságot küldött ki, amelynek feladata lesz a román exportcikknek útját álló vámsorompók elleni védekezés meghatározása, valószínűleg különböző retorziók formájában. A bizottság határozatait az ipar- és kereskedelemügyi miniszter fogja mindenkor a minisztertanács elé terjeszteni, amely dönteni fog a javaslat fölött.

ben tartja.

Itt békülni kellett! A nyomoruság szemétdombján, a romok árnyékában most kibékültek.

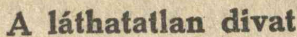
Az ország „nemes” valutáját önmagába zárja. Egy shillinget sem enged ki és egy shillinget sem enged be és De Bruins ur jótanácsára kitalálta, hogy ezentul csak devizáért áru!

A kitalálmány megevan, de a deviza nincs meg, mert mióta Fichte teoriájának megfelelően Ausztria így „lárkózott és bezárkózott, lélek az ajtón se ki, se be. A kereskedelmi élet teljesen megállt és várja, hogy az állami élet is megálljon.

A huszonegy százalékos fedezettel „nemessé” emelt valuta megmaradt, csak éppen az ország pusztult bele. Egy néhány hét még és Ausztria gazdasági élete romokba hullik össze. (h. s.)

FEBRUÁR 4.

B. L. 9. OLDAL

Ekkor viszont önként felmerül a kérdés: Minek egyáltalán respektálni e téren a divat parancsait és elfogadni a legcsekélyebb változást is, ha eleve kizártuk a nyílbanosságot? Miért tegyünk divatosak valamit, amit aztán gondosan elrejtünk? A kérdésben határozottan van egy jókora adag ráció, de ne felejtjük el, hogy a fehérneműnek, a Láthatatlan Divatnak az alakulása — a hűség, tetszetősség és változatosság szolgálatán kívül, amit tényleg csak igen zárt intimításban végez — épügy alá van vetve egy sereg külső körülménynek, mint a látható divat. Hogy csak sebtiben említsék néhány olyan reális hatóerőt, amely alól a „láthatatlan” ruhadarab sem lehet kivétel: nincsenek-e folyton új, a régínél esetleg célszerűbb és kényelmesebb szabásformák és ötletek? Hogyne lehetnének! Még kis módosításokért is nagyon hálások lehetünk, ha ügyesek. Aztán gondoljunk arra, hogy a textilipar minduntalan teremti új anyagokat, amelyeknek fizikai milyenségéből már önként következnek bizonyos nagyság- vagy alakbeli változások. — Ugyanígy szabályozza a külső, látható divat is alsó ruháink anyagát, formáit, vastagságát stb. Az izlésegyeség magánál

A hálóingek annyira diszesek és anyaguk olyan finom, hogy egynek-egynek az árából ruha is kitelne. Krepdősin, lavable és zsorzsott a divatos anyag, amit felfaltna díszít tűhímzés, csipke és aszur. Nemes anyag természetesen szinte megköveteli a valódi, nemes csipkét. Nagyon szeretik a fekete csipkét világoskék és világoszöldszíne zsorzsotthez alkalmazni.

—Y

Rochus. Voltak Szebenben is, Oravicán is, ezt mind tudjuk, de azt, hogy most hol játszik a Vigh társulata, nem tudjuk. Nem szeretnék abból tudni meg legutóbbi tartózkodási helyüket, hogy megint valami kellemetlen ügyük támadt, mint Oravicán, ahol ro-

K. Gy., Medgyes. Kivánsága szerint irtunk a kívánt címért. Reméljük meg fogja kapni.

★ ÉRTESETÉS. A brassói református egyház értesíti tagjait, hogy február hó 1, 2-án lesz az Ó-Brassóban, a Hosszu-utca stb. utcáiban, 4, 5, 6-án a Gyár-ut, külvárosi szomszédságokban lakó hivek 1932. évi egyház- és iskola-fenntartási összegeinek a megállapítása, naponként délután 3—7 óráig az egyházi hivatalban, ahová az érdekelt hivatkozott tagjait ezúton is szeretettel meghívja az elnökség. (a)

FEBRUAR 4.